

**INTERVIU CU
DRAMATURGUL
SAVIANA STĂNESCU**

Saviana Stănescu s-a aflat în luna iunie în România pentru a participa la o serie de lansări ale volumului său, *Aurolac Blues și alte texte scurte*.

Citiți interviul realizat de Elena Vlădăreanu ÎN » PAGINILE 8-9

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

NR. 235 » 4 – 10 iulie 2009 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

**ROCKIN' BY
MYSELF**

Joe Satriani

Dumitru Ungureanu

Cum nu sînt profesor (asta mi-ar mai lipsi!), n-am habar și nu vreau să-mi imaginez ce simte învățătorul cînd elevul său îl depășește în realizări, valoare și notorietate.

ÎN » PAGINA 13

Daniela Zeca – *Istoria romanțată a unui safari*

Avanpremieră editorială

„Istoria romanțată... nu e doar o carte la modă, a epocii post-rasiale Obama, nu e doar o exotică poveste de dragoste, ci mărturisirea nostalgiei mele secrete, relatarea febrilă a unei regăsiri...” Puteți citi un fragment din volumul în curs de apariție în colecția „Ego. Proză” a Editurii Polirom.

ÎN » PAGINILE 6-7

Omagiu Ginsberg la Lyon

Luiza Vasiliu

La 12 ani după moartea lui Allen Ginsberg, Glass și Smith, ambii apropiați ai poetului, au creat un spectacol-omagiu dedicat prietenului lor și intitulat *Footnote to Howl – The Poet Speaks*. După New York și Londra, *Footnote* s-a mutat în seara de 30 iunie la Lyon.

ÎN » PAGINA 5

20:00 Vaslui (East of Bucharest)

FOTO: Alexandru Condrache

Vineri, 26 iulie, o sală de cinema de 70 de locuri a găzduit avanpremieră mult-premiatului *Polițist, adjectiv*, regizat de Corneliu Porumboiu. Proiecția a însemnat practic zborul retur al producției, pe ruta Vaslui-Cannes-Vaslui. Este pentru prima dată cînd tînărul regizor reușește să-și aducă filmul acasă. În blugi și tricou, Corneliu Porumboiu se plimbă printre invitați și se simte ca la el acasă. În mod clar Porumboiu a făcut film, iar nu reality show, altfel nu s-ar putea explica mulțumirea și bucuria vasluienilor că abonatul anual la Cannes poate fi contactat, revine în mijlocul lor și nu le-a făcut urbea de rîs.

Citiți un articol de George Onofrei ÎN » PAGINILE 3-4

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Transferuri dinspre trecut spre prezent

Lucian Dan Teodorovici

Probabil spre deosebire de unii dintre dumneavoastră, care veți citi sau veți renunța la citirea acestui articol din pricina temei abordate, eu sînt *microbist*. Mi-a plăcut întotdeauna fotbalul, pînă la pasiune, pînă la a ieși în stradă în '90 sau '94 în mijlocul unor mulțimi, pînă la a striga la unison, poate ușor amuzat, „Gică Hagi președinte!”, pînă chiar la lacrimi, atunci cînd apropierea unei performanțe extraordinare se suprapunea cu o înfrîngere care spulbera visul, survenită în ultimele minute ale unui joc. Din motivul ăsta, pentru mine nume precum Rodion Cămătaru, Gică Popescu, Laszlo (Ladislau) Boloni, Anghel Iordănescu sună într-un anume fel. În felul acela care amestecă nostalgii cu dezamăgiri, bucurii cu speranțe ș.a.m.d.

N-am pomenit degeaba aceste nume. Știți deja, bănuiesc, că-n ultima săptămînă fiecare dintre cei

patru a făcut subiect de presă, prin legătura pe care a avut-o cu Securitatea. În moduri diferite. Unii, cum ar fi Rodion Cămătaru și Gică Popescu, în calitate de oameni care și-au pus un „pseudonim” sub diverse note despre colegi, note care sînt descoperite acum cu ajutorul CNSAS-ului. Altul, Anghel Iordănescu, în calitate de „obiectiv”, adică de urmărit. Al patrulea, Laszlo Boloni, în calitate de racolat, care însă a refuzat să dea vreo notă informativă, dezamăgind astfel „organele” și meritînd, în prezent, considerația noastră pentru asta.

Nu însă despre trecutul acestor oameni simt nevoia să scriu. Sau nu în primul rînd despre asta. Ci mai cu seamă despre niște moralități de serviciu, mulți, care se indignează că aceste dosare ies în prezent la lumină, pe același considerent obositor & obositor că „în România valorile nu sînt respectate”, dublat de sfărîtoarea observație-clîșeu conform căreia fotbalistii au fost „cei

» Nu despre trecutul acestor oameni simt nevoia să scriu. Sau nu în primul rînd despre asta. Mulți se indignează că aceste dosare ies în prezent la lumină, pe același considerent obositor & obositor că „în România valorile nu sînt respectate”...

mai buni ambasadori ai României”, aducînd prestigiu și glorie țării noastre. Niște eroi, cu alte cuvinte. Iar pe eroi nu-i poți atinge nici cu o floare. Darmite cu niște dosare!

Sigur că, pe de altă parte, a-i judeca aspru pe acești foști mari sportivi, mă refer desigur la primii doi menționați, adică Popescu și Cămătaru, înseamnă a face o eroare prin tratarea cu superficialitate a poveștilor lor. În privința primului, fost căpitan al echipei naționale, cele patru note descoperite în dosar sînt inofensive: departe de a face rău, ele seamănă mai degrabă cu scurte rapoarte de activitate, neapărînd nimic incriminator la adresa nici unuia dintre colegi. Cu alte

cuvinte, dacă Gică Popescu a turnat (iar în cele din urmă, cu jumătate de gură, acesta a părut a accepta că se poate vorbi despre asta), nu a făcut-o pentru a lovi în cineva. Pur și simplu, a evitat complicațiile, dînd niște note plate, fără relevanță pînă la urmă.

În cazul lui Rodion Cămătaru, lucrurile stau puțin diferit: nici în notele sale nu sînt revelate lucruri care ar fi putut distruge viața vreunuiia dintre cei în vizor, dar anumite aspecte negative despre colegi ai săi își fac totuși locul acolo. Iar cel mai deranjant e că se simte din note o prea mare sîrguință a fostului atacant al echipei naționale, care nu pare azi c-ar fi fost stînje

de postura în care era pus. De ce n-am merita noi, astăzi, să aflăm ce au făcut acești oameni? De ce n-ar merita mai ales colegii lor? De ce n-ar merita de exemplu „urmăritul” Anghel Iordănescu să știe cine din proximitate îi urmărea mișcările? De ce n-ar merita Boloni, un gentleman cu accent unguresc, care a fost tăvălit în presă ani întregi pentru că nu-și declara pe unde apuca iubirea veșnică pentru tricolorul nostru, să afle care dintre prietenii săi fotbaliști n-a avut tăria de care el a dat dovadă, aceea de a nu face jocul sistemului?

Ni se spune că se vrea distrugerea „monumentelor”, se vrea „demitizare”, se vrea folosirea dosarelor de-atunci în scopuri personale din prezent. E posibil. În România de azi, jocul dosarelor e cel mai eficient sport. Nu aduce „glorie țării”, nu transformă pe nimeni în „ambasador”, dar folosește mult. Mie însă nu-mi folosește în sensul ăsta. Nici dumneavoastră,

care citiți articolul de față, dar și articolele despre capitulările mai mici sau mai mari ale lui Cămătaru sau Popescu, despre verticalitatea lui Boloni sau despre cum era verificat și urmărit Iordănescu. Nouă însă ne e util să aflăm chiar și așa, cu 20 de ani întîrziere, dacă cei care se folosesc de trecutul lor, în care au fost idoli pentru sute de mii de oameni, pentru a-și construi o imagine în prezent au dreptul să facă lucrul acesta.

Pentru că aici e problema: Gică Popescu, veșnic luptător împotriva sistemului actual din fotbal (un sistem, să ne înțelegem, împotriva căruia merită luptat), vine și face asta în mod public tocmai pentru că beneficiază de imaginea sa din trecut. Cămătaru, cel care influențează mii de părerii craiovene, care canalizează energiile acolo, uneori împotriva celor care conduc acum clubul cel mai cunoscut din Oltenia, face acest lucru tot datorită trecutului său de mare fotbalist. E vorba deci de transfer de prestigiu și autoritate din trecut spre prezent. Și-atunci, dacă din același trecut se poate „transfera” și altceva, de ce ar trebui să ne prefacem că nu există acel altceva?

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI:

Rezerva de comisari politici

Radu Pavel Gheo

Grație căderii comunismului, deschiderii granițelor și, probabil, globalizării, intelectualii estici și-au creat legături tot mai strînse cu cei din Occident – y *compris* Statele Unite. Au ajuns să simtă în priză directă pulsul intelighenței europene autentice, libere și democratice. Lor, prizonieri de decenii ai unui sistem dogmatic și mărginit, încremenit în clișee și lipsit de spirit reflexiv, li s-au deschis porțile spre lumea gîndirii libere.

Și, în afară de libertate, ce au mai descoperit ei acolo? Printre altele, un sistem de gîndire dogmatic și mărginit, încremenit în clișee și lipsit de spirit reflexiv. Culmea e că e un sistem predominant în viața socială și propagat chiar de intelectuali – de o pătură influentă de intelectuali.

Există un principiu, odinioară bine-intenționat, dar care a devenit între timp o dogmă deformatoare de creiere și conștiințe. El poartă numele de *political correctness*, corectitudine politică, iar partizanii lui îi extind limitele în cel mai pur spirit propagandistic de sorginte comunistă. Activitatea e profitabilă, fiindcă astfel de proiecte „umaniste” sînt finanțate substanțial și asigură și confort

material, și confort intelectual, și prestigiu social. Și nici nu cer cine știe ce eforturi de creier. Chiar dimpotrivă. Nu-i mare diferență între discursul activistului abia alfabetizat și cel al filosofului rasat, care vituperează *ex cathedra* împotriva colonialismului omului alb și a capitalismului globalizant și reificant.

Ba chiar, dacă e să judecăm comparativ, activistul cu șase clase și cinci pagini de clișee învățate de la partid e mai sincer decît intelectualul rafinat din Vestul contemporan. Prin ceea ce spune, el nu face altceva decît să afirme aspirațiile sincere ale clasei sale. El vrea ca indivizii asemenea lui, membrii clasei muncitoare, să preia puterea, să-i calce în picioare pe ciocoi, burjuii și pe ceilalți exploataitori îmbuibăți... și să le ia locul. În schimb gînditorul „corect politic” al Vestului este în general schizoid, dacă nu de-a dreptul fariseu. Pe vremuri sovieticii îi numeau „idiotii utili”.

Cam asta poate vedea un intelectual din Est ajuns să se adape la înțelepciunea occidentală contemporană. Și să nu care cumva să îndrăznească să pună la îndoială corectitudinea corectitudinii politice, că e catalogat automat drept „fascist”, „nazist”, „șovin”, „colonialist retrograd” (esticul colonialist!), „dogmatic”, „primitiv” etc.

Ce senzație stranie! S-ar părea că specia umană are o disponibilitate foarte mare pentru funcția de comisar politic. Iar secolul XX a cunoscut o explozie de candidați la asemenea posturi. Dacă în Europa de Est statele totalitare de stînga au creat chiar meseria de comisar politic, utilizînd cu succes forța existentă pe piața muncii, Europa Occidentală a întîmpinat unele probleme. Dar pînă la urmă lucrurile s-au rezolvat. La început, adică prin anii 1950-1960, intelectualitatea occidentală a preluat modelul cel mai la îndemînă, cel sovietic. N-a folosit ea chiar toate tehnicile comuniste, dar a știut să nimicească destinele celor care îi stăteau împotriva (unul din cazurile faimoase fiind cel al campaniei publicației „Les lettres françaises” împotriva lui Victor Kravcenko, autorul cărții *Am ales libertatea*, la finele anilor '40). Odată cu trecerea timpului și diminuarea prestigiului comunismului, comisarii politici au descoperit ecologismul, feminismul, anticolonialismul, încălzirea globală și alte cauze pline de umanism și de propagandă. Iar cea mai longevivă cauză s-a dovedit a fi corectitudinea politică, care, preluată necritic, a devenit dogma tuturor. Să te ferească Dumnezeu s-o pui la îndoială! Comisarii politici veghează...

SUPLIMENTUL LUI JUP

20.00 Vaslui (East of Bucharest)

Vineri, 26 iulie, o sală de cinema de 70 de locuri a găzduit avanpremiera mult-premiatului *Polițist, adjectiv*, regizat de Corneliu Porumboiu. Proiecția a însemnat practic zborul retur al producției, pe ruta Vaslui-Cannes-Vaslui. Este pentru prima dată când tânărul regizor reușește să-și aducă filmul acasă. A fost sau n-a fost cinematograful la noi în oraș ne vom întreba cât de curând, căci cele două săli ale „Glendale” Vaslui ar putea fi închise la puțin timp de la deschidere. Nu sînt mulțumiți nici distribuitorul, nici patronul. Lumea care i-a inspirat lungmetrajele lui Porumboiu nu mai merge de mult la cinema. Sau merge cel mult cu proiectorul la Cannes.

FOTO: Alexandru Condurache

George Onofrei

Avanpremieră așadar cu primarul, polițistul în carne și oase pe care l-a interpretat Dragoș Bucur, prietenii, rude, cunoștințe, presa locală și Alexandra Olivetto de la „Cotidianul”, care ne-a suflat, ambițioasă, exclusivitatea (cine a mai ochit un gazetar din București la Vaslui?). Nu în ultimul rînd, aproape toată gamitura de actori. Nu lipsește de la eveniment

nici „Jderescu”, la fel de real ca și polițistul și care dă un lung interviu pentru reporterii propriei televiziuni. Parcă zice „am făcut și noi emisiuni cum am putut, dar ați văzut ce filme bune ne ies”.

În blugi și tricou, Corneliu Porumboiu se plimbă printre invitați și se simte ca la el acasă. În mod clar Porumboiu a făcut film, iar nu reality show, altfel nu s-ar putea explica mulțumirea și bucuria vasluienilor că abonatul anual la Cannes poate fi contactat, revine în mijlocul lor

și nu le-a făcut urbea de rîs. „Nu cred că oamenii de aici vor citi acest film în cheie parodică, trebuie în primul rînd să îi dea timp să îl vadă. Eu nu pot scăpa altfel niciodată de acest umor al meu care se răsfrînge asupra personajelor și locurilor și, la un moment dat, cineva poate să interpreteze și ca parodie ce face, dar, repet, e un lucru de care nu pot scăpa”, spune regizorul.

Un tânăr polițist de provincie își pierde încrederea în el și în legile pe care trebuie să le aplice. Iar apoi deznodământul e de dicționar. Dragoș Bucur, interpretul rolului principal din *Polițist, adjectiv*, nu vede un handicap în faptul că într-o perioadă scurtă a jucat două roluri foarte diferite în lungmetraj. Cristi e un alt caz, nu are nici o legătură cu *Boogie-ul* lui Radu Muntean: „Ca s-o iau pe linia filmului, e ca și cum ai avea două cazuri diferite. Asta o spun ca polițist. Ca

actor, sînt două roluri diferite, la care lucrăm cu fiecare regizor, te concentrezi pe poveste, pe partenerii pe care îi ai și lucrurile pot ieși bine. Nu văd un impediment faptul că subiectele sînt diferite”.

A cam trecut epoca lui Garcea

„Și ce-o să-i spun copilului meu, Mariana? Că am început să fur cînd tu încă te mai jucai cu păpușile? Să-l învăț cum să-i pupe mîna unui polițai ca să-l lase să trăiască? O să ajungă să-și dorească la 20 de ani să mă vadă doar în poze.” Tensiunea din *Visul lui Liviu* este repetată la cote înalte în *Polițist, adjectiv*, unde doza de absurd este consistentă. Dincolo de asta, multă raționalitate, puțin cinism și deloc oniric. Finalul nu este în nici un caz unul deschis, rezolvarea e

poate mai mult în cărți, decît în viață. „E bine că sînt diferite filmele. Eu le văd cumva legate, *Polițist, adjectiv* are doza sa în plus de absurd, e mai puțin umor aici decît în *A fost sau n-a fost?* Cînd le faci nu reușești să te distanțezi, și se pare după fiecare film că e cel mai bun pe care l-ai făcut. Absurdul e surprins și în rezolvarea cazului, prin citirea DEX-ului.”

În urma premiilor de anul acesta de la Cannes, presa românească a decis să dezgroape subiectul „Garcea”, pierdut în eșalonul cinci al audiențelor. Uite în sfîrșit un film cu polițisti onești, inteligenți, capabili să dezbată normele ortografice și ortoepice stabilite de Academia Română. „În primul rînd, nu cred că despre asta este vorba în film, dar dacă s-a întîmplat asta e foarte bine. Am tot văzut atîția Garcea la televizor, dar a cam trecut epoca aceea. Oameni competenți în poliție au existat și există. Dacă filmul schimbă ceva din imaginea aceea a polițistului, atunci eu sînt mulțumit”, e de părere Dragoș Bucur. Regizorul Corneliu Porumboiu apelează la experiența documentării pentru *Polițist, adjectiv*: „E un film documentat în zona asta, am prieteni foarte buni polițisti. Ani de-a rîndul s-au făcut filme cu polițisti în cheia de lectură a lui Garcea din rațiuni comerciale și e păcat”.

» „Am nevoie de public și de sală pentru că filmele mele sînt pentru sală. Un film al meu nu are același impact pe DVD și, cînd le fac, mă gîndesc la asta. Dar sper ca în timp să se regleze lucrurile astea, este și o determinantă economică, din păcate lumea nu mai vine la film. Din păcate vin celelalte medii, Internetul, televiziunea, care cîștigă teren, dar cinematografia va avea locul ei, așa de ce ar mai exista teatrul, nu?!” – Corneliu Porumboiu

Continuarea în pagina 4

FOTO: Alexandru Condurache

Dragoș Bucur: „Ar fi venit poate mai mulți la film în septembrie, dar ar fi ieșit și mai mulți din sală”

Continuare din pagina 3

Cristi a existat înaintea tuturor: „Cu Dragoș Bucur am mai lucrat, îl știam foarte bine, e un actor în care am mare încredere și am știut că el va avea rolul principal încă de la a doua variantă de scenariu. Din acel moment practic am început să pregătim filmul, să discutăm despre rolul lui, iar restul castingului a ținut seama și de faptul că el era deja distribuit. Sint actori profesioniști, foarte buni”, explică Porumboiu. Dragoș Bucur vorbește însă despre Vlad Ivanov: „O oarecare legătură este între personajele din 432 și cele din *Polițist, adjectiv*. Ivanov e bun pe roluri puternice, tăioase, totul e la obiect la el și își face treaba foarte bine, nu trebuie să o spun eu, este evident. Cum o să-l perceapă lumea o să vedem, sint curios cum va fi perceput tot filmul pînă la urmă”.

Pentru Irina Săulescu, actrița care o interpretează pe soția lui Cristi, Anca, întâlnirea cu regizorul Porumboiu a fost o șansă: „Eu mă bucur că a ales o paletă foarte diferită de actori pentru acest film, astfel am avut și eu șansa să joc, iar pentru mine această colaborare a însemnat primul meu rol important. Lucrul propriu-zis pentru el a fost foarte diferit față de tot ce am mai jucat pînă acum. Am văzut înainte filme de referință, am mers în școli pentru a asista la ore de limba română pentru a mă apropia de personaj. Făceam parte dintr-o poveste foarte importantă, așa mi-aș dori ca de

acum înainte să lucrez. Corneliu a fost dintotdeauna foarte bine privit de actori și este unul dintre cei mai talentați din generația tinărară”.

„Ce facem noi aici?” / „Ședință, șefu”

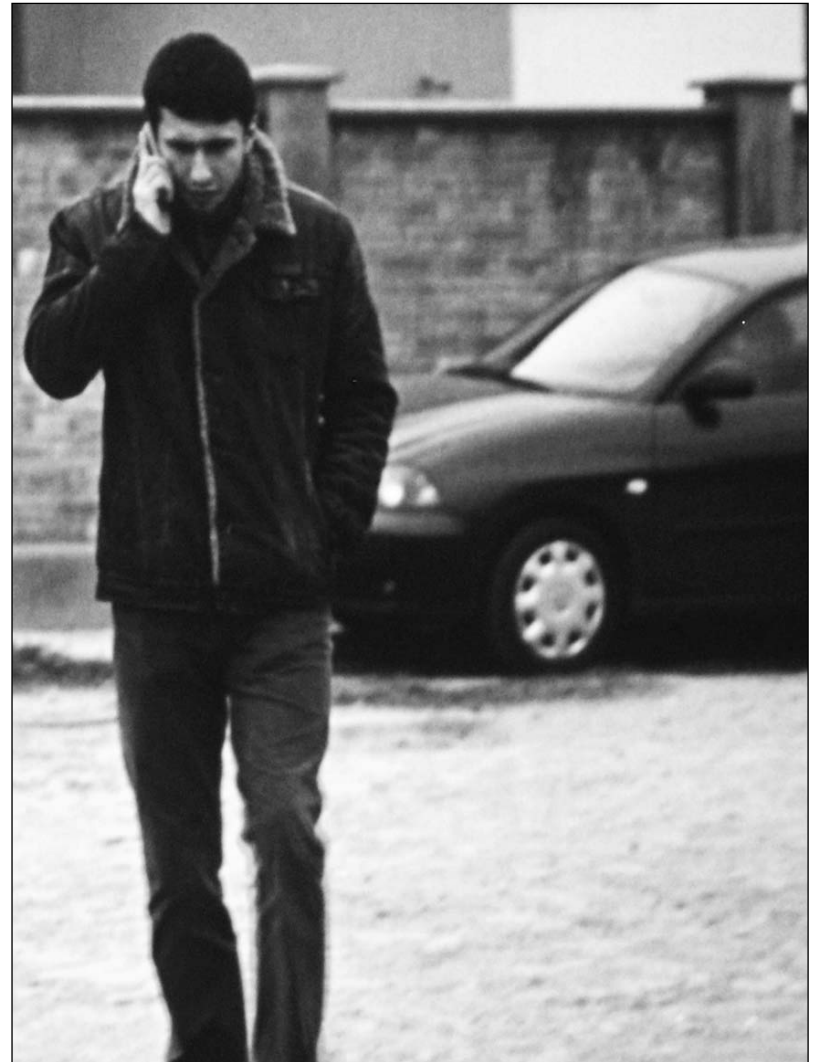
Tot Irina Săulescu spune că proiecția în avanpremieră a filmului la Vaslui ține de normalitate. „Era foarte normal să se întoarcă filmul acolo unde a fost făcut, și chiar cu o săptămînă înainte de premiera de la București. Oamenii din Vaslui trebuiau să îl vadă, pentru că acțiunea aici se petrece, chiar dacă în film nu se spune explicit acest lucru.” Optimistul de serviciu este însă Dragoș Bucur: „Uite că au chiar două săli de cinema (încă – n.r.), ceea ce e foarte bine. Nu trebuie să fie o sală de 500 de locuri pentru a vedea un film. Mi se pare foarte frumos gestul lui Corneliu de a face avanpremierea aici, la Vaslui, deși pentru cineva din afară ar putea să nu pară mare lucru. El toate filmele și le-a filmat aici și era firesc să vină la un moment dat să proiecteze aici”.

Corneliu Porumboiu nu se așteaptă ca *Polițist, adjectiv* să aibă mai mulți spectatori decît *A fost sau n-a fost?* Proiecția vasluiană a însemnat și o reparație față de precedentul film, cînd nu exista nici o sală în care să fie prezentat. „Foarte multă lume din Vaslui m-a ajutat, motiv pentru care această avanpremieră este și o formă de respect față de ei”. Nici Dragoș Bucur nu se așteaptă ca *Polițist...* să aibă

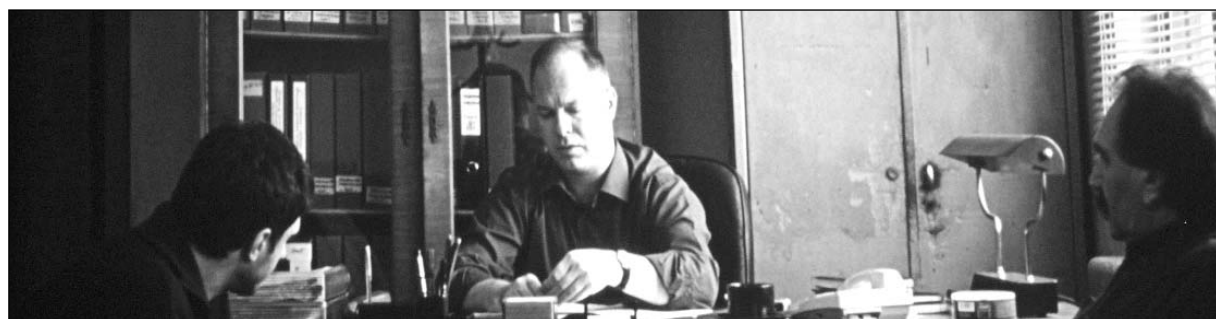
incasări mari, speranța e că publicul va fi unul de calitate. În cele din urmă, „nu cred că ar fi venit mai multă lume dacă era în septembrie. Sau poate ar fi venit mai mulți, dar ar fi ieșit și mai mulți din sală”. Nici o urmă de optimism în privința obiceiului vasluienilor de a merge la film: „Nu cred că mai există în Vaslui obișnuința de a merge la film și probabil nici nu a fost o afacere pentru ambele părți”.

Motivul pentru care regizorul nu a dorit să mai întîrzie premiera ține de apropierea temporală de Cannes. Probabil că în septembrie sau octombrie efectul mediatic ar fi fost unul mult mai slab. Oricum, Porumboiu mizează pe un public fidel, un public al său. Acum „am două proiecte care mă bîntuie, o să încep să lucrez... Între cele două lungmetraje ale mele am lucrat la patru alte scenarii, însă vom vedea dacă ele vor deveni și filme pînă la urmă”.

Finanțatorul echipei FC Vaslui, Adrian Porumboiu, promitea presei în urmă cu cîteva săptămîni că își va ajuta fiul cu bani pentru filme atît timp cît va fi nevoie. Fiu care nu dorește, deocamdată, să își piardă independența în crearea peliculelor: „Am avut buget de la Centrul Național al Cinematografiei pentru *Polițist, adjectiv*, mi-au ajuns banii și de la *A fost sau n-a fost?*, motiv pentru care nu am apelat la o coproducție internațională. Vrea să fiu independent și să am decizie totală asupra filmelor mele. Rămîne de văzut cît voi mai reuși să păstrez asta”.

- » **Pelicula *Polițist, adjectiv* a cîștigat Premiul Juriului pentru secțiunea „Un Certain Regard” a Festivalului de la Cannes 2009 și premiul FIPRESCI al aceleiași secțiuni. Porumboiu a mai cîștigat la Cannes, în 2006, două premii, Camera d’Or și Label Europa Cinemas, pentru filmul *A fost sau n-a fost?***
- » ***Polițist, adjectiv* a avut premiera de gală la Vaslui cu o săptămînă înainte lansării din București și a distribuirii în cinematografele din țară, potrivit realizatorilor peliculei.**
- » **Potrivit publicației americane „LA Weekly”, *Polițist, adjectiv* a fost, de departe, cel mai bun film din afara competiției principale de la Cannes, respectiv cea pentru Palme d’Or.**

Turnătorii despre prezent

Dacă s-ar scoate la iveală toate dosarele fostei Securități, multe din reperatele noastre cotidiene ar fi date cu fundul în sus. Nu puțini sînt cei care susțin teoria asta: la douăzeci de ani de la schimbarea de regim, nebuloasa care planează asupra ex-colaboratorilor se întinde pe toți cei 237.500 de kilometri pătrați ai țării noastre.

„Cazul Gică Popescu” nu e nici pe departe un caz. E clona fidelă a numeroaselor povești care au în miezul lor o persoană publică prinsă cu

semnătura prin dosare. Amintii-vă doar de „cazul Mona Muscă”. Mai întii, cel vizat ia moaca uluitului, care apare pe toate canalele de știri. Gică Popescu s-a dus și în studioul de la „Sinteza zilei”, unde și-a pledat nevinovăția. Și a sugerat că apariția dosarului său e legată de posibila candidatură pentru șefia Federației Române de Fotbal. Nu vă sună cunoscut? În cîte alte jdemii de situații din ultimii ani, personajele aflate în posturi incomode n-au căutat explicații comode, pe care

publicul să le poată digera ca pe un ceiuș cald înainte de culcare? Aflați la ananghie, toți băieții deștepți s-au transformat în menestrelii ai sofismului falsei cauze. Gică Popescu s-a pliat perfect pe matrița asta. Și, în bunul spirit românesc, a plusat: „Ceea ce s-a întîmplat mă face să mă gîndesc foarte serios să candidiez din nou”. Ei, așa! Apoi, la nici două zile de la momentul respectiv, Gică Popescu mai înmoaie tonul. Și mai scurtează coada vulpii. „Am scris doar de bine”, spune „Baciul”.

Uluitoare e superficialitatea acestui personaj, pe care foarte mulți îl judecă în lumina carierei sale de fotbalist, de parcă golurile de la Barcelona și Galatasaray ar avea vreo legătură cu tineretea sa de scriitor la Secu.

Ambiguitatea este principala boală care s-a așezat între prezent și trecut, ca virgula între subiect și predicat. Aud că un important antrenor român, Anghel Iordănescu, bănuiește un alt mare antrenor că l-ar fi turnat. Domnul Iordănescu nu

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

spune cine e. „Se știe.” „Se știe” e impersonalul ce apare, ca o grea moștenire a vremurilor trecute, în toate discuțiile sensibile din societatea noastră. În situația dată, nu Iordănescu e cel dator să facă o conferință de presă în care să-i demaște pe cei ce i-au scris biografiile cu ștampilă. Dar e dator să ceară CNSAS-ului să facă lumină în dosarul său. Care CNSAS are comportamentul

tipic al unei instituții românești, oferind doar jumătate din adevărul pentru care noi toți cotizăm.

O problemă serioasă e manelizată pînă în măduva microfoanelor. Asta îi dă posibilitatea lui Gică Popescu să facă analize grafologice în direct. Ceea ce nu știu toți popeștii e că, oricît ai compara „p”-urile și „t”-urile tale cu ale altora, alfabetul are 31 de litere.

Daniela Zeca – Istoria romanțată a unui safari

CARTEA

„Majoritatea celor cu care am debutat în vara anului 2000, în colecția «Prozatorii orașului București», au străbătut un drum lung și au mers pînă departe. Dintr-o dată, eu m-am retras, sub motivul că mă ocup de jurnalism, de teoriile audiovizualului și că nu se pot face bine mai multe lucruri deodată.

Ultimii nouă ani abia mi-au ajuns ca să pot încheia ceea ce studenții și masteranzii numesc, cu ironie subțire, «trilogia mediatică». Întîlnirea cu fascinantul Magreb m-a făcut să mă întorc brusc și fără crispă la ficțiune. De aceea *Istoria romanțată...* nu e doar o carte la modă, a epocii post-rasiale Obama, nu e doar o exotica poveste de dragoste, ci mărturisirea nostalgiei mele secrete, relatarea febrilă a unei regăsiri...” (Daniela Zeca-Buzura)

Parfumul

– fragment din romanul *Istoria romanțată a unui safari*, în curs de apariție la Editura Polirom, colecția „Ego. Proză”–

Înfloriseră portocalii și totul se întimplăse într-o singură noapte. Muncitorii cu ziua, de pe domeniul lui Eglantine și cu legătorii de prin livezile din Nabeul nu mai simțeau mirosul. Era doar un opiu, între frunzele ca foita de ambalat, pe care ei îl trăgeau pe nări. Uneori îi zăreau culoarea, străvezie precum fierea de țap, alteori îi simțeau numai apăsarea pe deasupra grădinilor.

Se făcuse aprilie, fără ca Darrielle să-și dea seama. Fiindcă parfumul o tulbura, plinse fără motiv, toată după-amiaza. N-o văzuse decît Zaouf. Ea pregătise un alambic, ca toate femeile de pe l'Esplanade și aștepta ca Raouf și Hafa să aducă petalele. Darrielle ar fi vrut să conducă remorca, cincisprezece kilometri spre sud, dar nu se simțea în stare. Rămînea cu batista la nas, ca o văduvă la priveghi.

Era un noroc că Mehria plecase și că nu-i vedea ochii. Monia purta flori în păr, iar copiii din curți mestecau tulpinile fragede, de care cupele atîrnau deschise, ca niște guri cu otravă. Coșuri și butoaie, cărucioare de lemn aduceau mireasma aproape, înainte ca florile să devină rîncede.

Darrielle alergă în casă și Zaouf îi deschise rîșnița de cafea, ca să schimbe mirosul. Se simțea mai bine. Icnî scurt, de cîteva ori și își reveni în ultima clipă, cînd femeile din bucătărie intrau cu

esențele încă fierbînti, tocmai bune de strecurat.

Eglantine îi puse oțet peste o frunză de portocal și o întrebă pe furiș: „Ești gravidă?”.

Ea nu spuse nimic, fiindcă în secunda aceea ar fi vomat.

„Ține farfuria sub nări”, îi spusese bucătăreasa, „ai să te deprinzi, ai să vezi!”.

Frunza de pe farfuria de sticlă se chircise de tot și parfumul din ea se asprise.

„Există un lucru care să-ți placă pînă la capăt?” o-ntrebă maică-sa, cînd avea zece ani, enervată că ea își abandona pasiunile mai repede decît alte progeneruri.

Răspunsese fără să se încurce: „parfumul!”.

Atunci nu știa că se poate muri din poamezi, din licorile-lipitori, care îți beau sufletul.

Pînă seara, i se umflaseră pleoapele și Hafa hotărî să o treacă dincolo de Cap Bon, unde începeau pîlcurile de pini și livezile se răreau, dar mireasma era pretutindeni. Amorțea țîntării și stîrpea molii, se lovea de nările tuturor, ca un prunc de scutece.

Străbăteau prin tunelul gros al parfumului și Hafa o privea încurcat: Darrielle tremura, ca atunci, demult, cînd un

păianjen de plută o lăsase tîntuită în nisip. Se gîndea să nu moară, temător și milos, minios totodată că femeile sînt atît de proaste.

„Hafa, vreau să vărs”, zise ea, zdruncinîndu-se din tot corpul. Sări din mașină, pe pămîntul carbonizat, fără fir de iarbă și își puse fruntea între genunchi.

Hafa o urmă și îi prinse capul între mîinile lui de îmblînzitor, așa cum le făcea șerpilor.

„Nu muri,” susură printre dinți și vorbi cu ea, cum nu mai vorbise nicio dată cu nimeni: „Darrielle, să nu mori, auzi, tu ești o femeie străină...”.

Avea fruntea înghețată și făptura ei, încordată ca o seceră de oțel, îi răvăși mintea și îl istovi de puteri.

O singură dată mai puse mîna pe o femeie, cu sîială și frică, iar restul făcuse ea, căci erau în deșert, sub un coviltir de nuiele, peste care luna turna polei. Dimineața gîndi că aproape visase, fiindcă se

trezi singur, cu cămașa rulată sub cap și capcanele pentru iepuri împrăștiate în jur.

Femeia îi rămăsese ca o căldură sub coaste, ca o scînteie în întuneric, ce îi ia ochii. Dar ceea ce era atît de ciudat și n-avea să uite era mirosul acela de lemn despicat, care umplea totul și care îl făcea să leșine, de aceea mai rămase culcat încă multă vreme și chiar se sperie că avea să piară la soare, cu spiritul femeii necunoscute în el, ca un posedat.

Poate că întocmai așa, Darrielle ducea portocalii cu sine și nu putea să îi poarte, fiindcă nu erau ai ei – gîndi – însă gîndul i se rupse în două, fiindcă ea se lăsă pe o parte și amuți, iar el chiar crezu că murise.

O ridică pe un umăr, era ușoară cît o pisică și cînd o simți rece, frica i se scurse în tălpi. Se tîrî înspre rezervor și, cu Darrielle atîrnîndu-i ca un vînat pe tot pieptul, deșurubă și deschise, fără să înțeleagă prea bine.

Înmuiie șomoioagul de cîrpă veche, cu care năclăia cîteodată parbrizul și îl lăsă să se îmbibe în benzină, apoi i-l trecu pe sub nări.

Darrielle suspină și mișcă din degete. Atunci Hafa o puse ușurel în țărîna și, ștergîndu-și mîinile înnegrite, înălță un chiot de animal ori de șef de trib. Alergă pe cîmp și țîșni înapoi, rîse și se prosternă la pămînt, repetînd vocabule în arabă, pe care ea nu le pricepu. Îl vedea ca prin ceață și se bucura că e vesel, nu știa unde sînt și ce fac doar ei doi, dar n-o interesa, fiindcă îi vedea fața, stăpînită de o fericire turbată. Îi zîmbise și ea, răscuită covrig și privindu-l de jos în sus.

„Spune-mi în franceză, te rog”, i se adresă dîrdîind, „îmi e tare frig, Hafa”, însă el n-auzea, avea brațele înălțate, precum crengile unui portocal, încît ea, încîntată că se bucură într-atît, se grăbi să-l anunțe: „Nu mai trebuie să plecăm, m-am obișnuit, gata! Sînt ca tine și ceilalți, uită-te, pot să duc parfumul, Hafa, tu nu mă crezi?”.

AUTORUL

Daniela Zeca-Buzura este absolventă a Facultății de Litere din București, a Facultății de Jurnalism și Științele Comunicării și a unui masterat în științele comunicării. Din anul 2001 este doctor în filologie la Universității din București și lector la catedra de presă a Facultății de Științele Comunicării din cadrul aceleiași Universități.

A realizat numeroase emisiuni de radio și a publicat articole și recenzii în revistele: „Amfiteatru”, „Ramuri”, „România literară”, „Dilemateca”, „Lucefărul”, „Convorbiri literare”, „Studii culturale”. În calitate de realizator al Televiziunii Române a semnat peste 200 de emisiuni de autor precum: „Cafeneaua artelor”, „Librăria pe roți”, „Ceva de citit”. Între titlurile menționate, seria tematică „Față în față cu autorul”, realizată neîntrerupt din octombrie 1997 și pînă în aprilie 1999, reprezintă o veritabilă antologie a literaturii române contemporane în 100 de ediții – distinsă de Uniunea Scriitorilor din România cu Premiul Special pentru reflectarea în programe de televiziune a

vieții literare românești. Pentru același ciclu de emisiuni, autoarei i-a fost decernat Premiul Național de Televiziune pe anul 1997, acordat de Uniunea Scriitorilor și Fundația „Scrisul Românesc” (distincție acordată, la acea dată, moderatorilor Octavian Paler și Nicolae Manolescu). La sfârșitul anului 2006 a primit distincția „Personalitatea europeană a anului pentru România” – secțiunea televiziune, acordată de Fundația Eurolink și Comisia Europeană. Din martie 2003 a fost redactor-șef al Redacției Literatură Arte, iar în prezent este directorul TVR Cultural.

A mai publicat volumele: *Orfeea* (Ed. Viitorul Românesc – poezie, 1994), *Îngeri pe carosabil* (Ed. Coresi – proză, 2000), *Melonul domnului comisar* (Ed. Curtea Veche – critică literară, 2005), *Jurnalismul de televiziune* (Ed. Polirom – 2005), *Totul la vedere. Televiziunea după Big Brother* (Ed. Polirom – 2007), *Veridic. Virtual. Ludic – Efectul de real al televiziunii* (Ed. Polirom – 2009).

Se opriră la El Nour, care era un fel de conac ascuns de arbuști și de plante agățătoare.

„Aici sînt portocali?” întrebă Darrielle, deîndată ce intrară în hol.

„Cît se poate vedea cu ochii, madame”, spuse un servitor, care îi întâmpină și le puse pe dinainte pahare cu ceai și cuburi de zahăr.

„Nu simțiți parfumul? Sinteți europeană...”

Hafa se duse la proprietar și îi spuse că o lasă pe Darrielle peste noapte, apoi auzi numele lui Mehria de mai multe ori în discuție.

Imediat patronul veni și o întrebă în franceză: „Vous desirez voir un medecin, madame?”

Darrielle făcu ochii mari: „Pourquoi? Merci, monsieur, mas je ne suis pas malade!”

Continua să tremure, de aceea gîndi că ar fi bine să nu mai vorbească.

„Încăperile sînt încălzite?” îl întrebă, totuși, pe lacheu.

„În aprilie? Niciodată! Dar pot să fac o excepție”, spuse cu înțeleș.

„Ai de unde să îi dai bani?” îi zise în șoaptă lui Hafa.

„Nu te neliniști”, îi răspunse. „Mîine de dimineață, înainte ca tu să te fi trezit, eu voi fi aici, pe fotoliul ăsta! Nu uita să ceri gem de afine la micul dejun, au din cel de care îți place!”

Se simți răsfățată, deși era singură. Nu avea bagaje, nimic. Camera se deschidea cu cartelă magnetică și era la etaj. Micile vase de lut pictate de pe terasă și din interior aveau flori proaspete și între ele descoperi ventuza cărnosă de portocal.

Aparent inocentă, precum vulva unei fetițe, stătea între ierburile de primăvară și Darrielle îi surșe ca unui chip. O duse la nas și apoi aspiră cu toată puterea, dar nu mai simți decît izul amar al parfumului de Neroli. Dulceața ucigătoare a staminelor și norul de opiu pieriseră. Se plecă înspre floare și rosti ca într-o ureche: „Mulțumesc, Africa!”. Ca și cum s-ar fi așteptat să-i răspundă, trase aer în piept și mai spuse o dată, cu mai multă convingere: „Mulțumesc, Africa!” apoi începu să înghită una câte una petalele, cu tije cu tot, cum făceau copiii din curți.

...Deodată își aminti de Hotelul Atlas din Jendouba. Acolo intrase altfel, cu Mehria de braț și cu zecile de bagaje, ca o matroană. Era parfumată și avea un taior de culoarea prunii, rezervat altădată ședintelor de consiliu.

Mehria se purta ca un pașă, cum făcea ori de cîte ori apărea însoțit de femei la care se uitau alții. Arăta ca o stewardesă, dar lui i se părea interesantă, căci venea din Ain Soltane, dintr-o casă de bracônieri și-i plăcu trufia ei rece și felul de-a înțepta mocheta cu tocurele, gamba ce îi păreau aurite și spatele drept ca de mareșal.

„Ce fel de femeie ești tu?” o întrebă în pat, cînd se făcuse la loc, fragilă și cerea să îi cumpere un beignet, care era o prăjiturică soioasă, scaldată în grăsime încinsă.

Darrielle avea treabă să își vadă gingiile în oglindă, așa că Mehria, întins pe divanul atît de larg, vorbi mai departe singur: „Cînd eram încă tînăr, veneam cu Abrah pînă la El Kef să cumpărăm șoimi. Gropile Amfritrei erau pline de apă, nu ca azi, vile subterane, pregătite pentru turiști, ca niște morminte luxoase. Tu chiar crezi că romanii din Bulla Regia locuiau sub pămînt?”

Darrielle îl privi năucă, stînd turcește cu oglinda între genunchi: „Nu, eu cred pur și simplu că tot dealul ăla s-a prăbușit cu palate cu tot și pămîntul le-a înghițit, de-ai să-au și păstrat!”

„Darrielle, n-ai văzut conductele? Chestia cu alunecările de teren chiar nu se susține! Totul e făcut pentru subteran: sistemul de aer, plafoanele...”

Pe o tavă din lemn sculptat se afla paharul de Cointreau, comandat de Mehria și o creangă de iasomie, așezată special de maître d'hotel. Mehria o luă și și-o puse după ureche, cum făceau burlacii arabi, cînd voiau să-și aleagă femeile. Era doar un joc, ei aveau nevestele hărăzite, dar acesta era un fel nou de a se arăta disponibili. Musulmanii căsătorii își țineau iasomia după urechea dreaptă, ceea ce nu însemna că vor sta deoparte.

„Ai o mutră de faun”, îi spuse, dar Mehria nu pricepu, căci era suficient de tată, iar astfel de jocuri galante îi păreau jigănoare. El voia să îi facă o mărturisire fără cuvinte, dar vorbeau diferit, după cum se mai întîmplase de cîteva ori.

„Darrielle!...” o strigă, încercînd parcă să o trezească, dar ea îl lovi cu o pernă ornamentată, dintre cele aranjate pe canapea.

„Darrielle, poți să fii serioasă o clipă?”

„Dar sînt!” zise și chicoti, fulgerată însă de mirarea lui atît de nepotrivită.

„Darrielle, ascultă-mă, ai putea să-mi spui repede ce sînt eu pentru tine?”

„Cum să nu, ce te-a apucat?”

Se uită afară și văzu aerul strălucind, deși era chiar pe înserat. Își aduse aminte de atriumul din Maison de la Chasse, cu un tigru rupînd burta unei gazele și de un alt mozaic, cu Venus călare pe un delfin. Revăzu lăstărișul din Kasserine și pavajele de culoarea mierii, din marmură subțire ca praporul, care îmbrăcau Sufetula.

Își aduse aminte de dromaderii care se odihneau între dune, cu amuletele spinzurate de șei. De măslini, de nisip, de Sirocco răvășind marea și simți că ezită: „Vrei neapărat să-ți răspund? De ce?”

Lui Mehria i se răciseră ochii. Se întinse pe spate, așa cum stătuse și bobocii de iasomie se striviră peste cearșaf.

„Nu e obligatoriu, firește...”

Vorbea ca și cum s-ar fi îmbătat și asta o enervă:

„Mehria, cînd îmi pui întrebări din astea te despați de mine, mă pierzi, fiindcă mă fugărești, cum să-ți spun?”

„Nu îmi spune, altceva încercam să aflu...”

„Vrei să ne certăm?”

„Nu...”

Acum ar fi dat orice să-i întoarcă privirea aceea din camera de hotel. Să mai fie acolo. Să rescrie povestea, atentă la finalul neașteptat. Revedea obiectele, locul. Îl vedea pe el așteptînd, ca atunci cînd ceruse să-i spună: „da, rămîni și renunță la tot, pentru tine”.

Poate că tinerețea femeilor se învîrtește în jurul unei asemenea așteptări. Nu-i trecuse prin cap. Era fericită cu el și atîta tot. Starea asta nu dura mult, niciodată, la nimeni, văzuse. Pe de altă parte, era doar a doua oară și ultima cînd voise cuvinte, cînd așteptase din partea ei declarații și ea nu le făcuse pur și simplu că nu credea că între ei doi e nevoie de zgomet.

Radio România Muzical
propune
în premieră românească

Montecchi și Capuletti
de Vincenzo Bellini

În rolurile principale:
Anna Netrebko și Elina Garanča
Două dintre cele mai importante voci ale momentului

Duminică, 12 iulie, ora 19

se aude în FM (97,6 și 104,8)
pe satelit și live online
muzical.srr.ro

Radio România Cultural
transmite integral în direct

MARATONUL
POEZIE
JAZZ

www.poezie-jazz.blogspot.com
vineri, 3 iulie, ora 22.00
sâmbătă, 4 iulie, ora 05.00

cultural.srr.ro

Centrul Național al Dansului

lăptăria enaci

suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: + 40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

Centrul Național al Dansului

cafe deko

alternativ, Suplimentul de Cultură, HotNews.

DRAMATURGUL SAVIANA STĂNESCU DESPRE EXPERIENȚA AMERICANĂ ȘI REÎNTO

„Speranța mea era să fiu în România cu mai multă

Dramaturgul Saviana Stănescu s-a aflat în luna iunie în România pentru a participa la o serie de lansări ale volumului său, *Aurolac Blues și alte texte scurte*, apărut în colecția „Teatru” a Editurii Cartea Românească. Acesta reunește piese scrise de Saviana Stănescu în limba română, dar și în limba engleză, traduse de Ioana Ieronim. Un personaj comun leagă însă toate textele: antieroina, prin tradiție,

femeia-victimă a propriei condiții, femeia-obiect de consum. Oriunde ar fi montate, la București sau New York, ele provoacă aceleași efecte asupra spectatorului: subtile procese de conștiință, reconfigurări ale reperelor morale, întrebări care își găsesc răspuns. E nevoie de curaj pentru a intra în *Soriestore*-ul Savianei Stănescu, dar, odată intrat, pătrunzi într-o imensă sală de teatru: viața.

Interviu realizat de Elena Vlădăreanu

De unde vin personajele tale?

Orice piesă, de fapt, mi-o încep prin a gândi titlul și personajele. În general, de cînd am plecat în America, mă preocupă problematica aceasta a imigranților, a oamenilor care trăiesc între două lumi, a *under-dogs*, a acelor oameni care pornesc de la niște circumstanțe nu tocmai favorabile, apoi încearcă să facă ceva. Mă preocupă americanii de tip *losers*. Chiar mă gîndeam în glumă să dau ultimei mele piese subtitlul „farmecul discret al *loser*-ilor”. Deci mă preocupă cei care nu și-au împlinit încă visul. Pentru mine ei reprezintă cea mai consistentă substanță dramatică și în sensul asta vin pe o tradiție a piesei americane realiste, de la Arthur Miller, O’Neil, chiar Tennessee Williams, la care am adus un umor negru de tip est-european. Deci ingredientele mele sînt piesa americană realistă, solidă și un fel de *cvasi-absurdism* și umor negru balcanic, sud-est-european. Și, desigur, încerc să spun niște povești. Eu mi-am schimbat stilul de cînd am plecat din România.

Cînd eram aici, scriam piese absurde, în general cu personaje femei, mă interesau femeia-victimă și sexualitatea, femeia abuzată. De cînd sînt în America, am devenit mai preocupată de socio-politic, de ce înseamnă să fii născut într-o superputere ca America, ce înseamnă să fii născut într-o țară mai mică și nevoită tot timpul să stea în postura de inferioritate în raport cu marile puteri. Într-un fel, am devenit mult mai politică, mă preocupă dinamica puterii la mai multe niveluri, la nivel de țară, la nivel de individ și la nivel de relație între indivizi.

Asta nu înseamnă însă că personajele tale sînt victime într-o mai mică măsură, pentru că ele sînt deseori victime ale sistemului.

Ai dreptate, în continuare mă preocupă personajele-victime, numai că le-am diversificat și au căpătat o altă substanță, de natură politică. Așa cum spuneam, mă interesează cum circumstanțele în care te-ai născut – geografice, geo-politice, familia – îți influențează traseul în viață.

Dacă ar fi posibil să dau înapoi filmul întâmplărilor din viața Savianei Stănescu,

aș putea găsi în acest film personaje și întâmplări din piesele sale?

Hm, interesant. Cred că într-un fel, ca orice scriitor, pot spune și eu că toate personajele mele sînt eu însămi, într-o mai mică sau o mai mare măsură. Deci cred că în mine există ceva din fiecare personaj, chiar dacă este bărbat sau femeie. În același timp, nu pot să neg că sînt fascinată de acest spectacol al lumii. Poate spun un clișeu, dar mă simt ca un fel de *voyeuristă* creativă. Îmi place să mă uit la oameni, să-i aud cum vorbesc, să-i urmăresc cum relaționează. Nu m-aș plictisi niciodată, pot să stau și să mă uit la oameni ore, zile, ani! Pentru mine, spectacolul uman și al comportamentului uman este veșnic fascinant și de aici cred că mi se trag personajele.

Citind textele din volumul tău recent apărut la Cartea Românească nu poți să nu observi că personajele nu au acea doză de puritate pe care, de regulă, autorii au grijă să le-o strecoare în vene.

Nu mă aliez cu ce se întîmplă în dramaturgia americană actuală, unde se cer lucruri mai clare și autorii nu au voie să mizeze prea mult pe ambiguitate. Mai ales în mainstream, venind probabil dinspre film și Hollywood, a apărut ideea antagonismului, a clarității, să fie foarte limpede cine e cel bun și cine e cel rău. Eu, dimpotrivă, nu am simțul asta al clarității.

» „Aș vrea să-mi văd
piesele montate aici.
Sper ca, odată cu
generațiile noi de
regizori, de oameni de
teatru, lucrurile să se
îndrepte în direcția
asta. Chiar am
speranțe.” – Saviana
Stănescu

Mie îmi place să am personaje complexe, care folosesc stereotipurile, dar le și provoacă. Îmi place să arăt diversele nuanțe ale personajului, la prima vedere stereotip, tocmai pentru că pot să-i descopăr lucruri neașteptate. De exemplu, imigranțul. Imigranțul este văzut în America după tipar: nu vorbește bine engleză, nu are bani, trăiește visul american tradițional – să-și ia o casă, să-și ia mobilă, să aibă copii, slujbă și două mașini, să trimită bani familiei din țara-mamă. Eu le-am căutat mai multe nuanțe acestor personaje. Am vrut să arăt că au și o viață sexuală, că au și umor, că au o viață mult mai complexă decît așa cum se crede. Pentru mulți asta e surprinzător și din acest motiv am uitat, uneori, audiența americană. Dar asta e scopul meu pînă la urmă: nu doar să *entertain*, ci să și educ într-o oarecare măsură. Tot din cauza asta, piesele mele sînt urmărite și au mult public, pentru că acopăr o zonă mai puțin exploatată. Acolo mainstream-ul înseamnă familia americană middle-class, cu probleme de altă natură: de sexualitate, de adulter. Dar eu vin cu alt tip de personaje și le ofer o altă lume. Și, cu lipsă de modestie spun, nu există alți dramaturgi europeni care să se joace acolo, în afară de Yasmina Reza,

care se joacă pe Broadway – a și luat premiul Tony anul acesta – și de cei britanici.

Ai vreo explicație pentru asta?

Dramaturgia și teatrul american reprezintă o lume *cvasi-închisă*. Au regulile lor, deși sînt atît de mulți dramaturgi buni, iar industria teatrală este atît de bine pusă la punct, încît nu acceptă „impurități” din afară. Pentru mine a fost destul de dificil să intru în acest circuit intern – circuitul internațional, pentru că există și așa ceva, se manifestă în schimburi culturale, producții care vin și se joacă de cîteva ori. Poate pentru că am pornit din interior, pentru că am fost studentă acolo și acum într-un circuit interior și pot să văd altfel lucrurile.

Dar poate arta să schimbe mentalități, să schimbe clișee și feluri de a vedea lumea și oamenii?

În special în America, o țară de imigranți – înainte i se spunea *melting pot*, acum Obama și alții au nuanțat ideea și nu mai este considerată un *melting pot* în care toată lumea se amestecă, ci un *patchwork society*, deci o societate din petice comunitare

TOARCEREA ÎN ȚARĂ

„Întîmpinată cu curiozitate”

» **Saviana Stănescu este dramaturg, poetă, jurnalistă. Trăiește și lucrează din 2001 la New York. Printre producțiile ei se numără *Waxing West*, *Yokasta Redux*, *Balkan Blues*. Predă în cadrul Departamentului Drama al Tisch School of the Arts, New York University.**

și identitare –, în ultimii ani, după post-modernism, totul este axat pe socio-politică. Pentru că toate aceste comunități vor să-și exprime cumva identitatea. Ce se întîmplă la ora asta este un avînt al teatrului afro-american, al celui asiatic-american, al celui latino, mai nou, acum al celui arab-american. Deci aceste petice încep să ajungă toate în mainstream. Eu mă înscriu cam în zona asta, nu sînt singura, dar sînt singura care scrie despre imigranți est-europeni. Cum spuneam, există un interes pentru aceste zone, iar lumea deja vede lucrurile acestea în acest mod, pe petice identitare, pe comunități și este interesată să vadă ce se petrece în interiorul uneia dintre ele.

Pentru că ai adus vorba de Obama. Tu ai ajuns în Statele Unite cu puțin înainte de atacurile de la 11 septembrie.

Cum s-a schimbat pentru tine societatea americană în acest timp, de la „momentul zero” la „momentul Obama”?

Am simțit foarte clar schimbarea. Practic, eu am fost acolo în cei opt ani ai lui Bush și am putut să observ cum au evoluat lucrurile. După 11 septembrie, a urmat o perioadă foarte dificilă, totul era închis. Patru ani de zile nu am venit deloc în țară pentru că se închiseseră granițele în așa fel încît te temei că, dacă pleci, nu vei mai obține viză ca să poți să vii înapoi. În perioada aceea am simțit o foarte mare presiune, dar și o închidere, au fost multe discuții la nivel universitar și în lumea artistică, erau cu toții foarte dezamăgiți de Bush, iar discuțiile politice erau foarte acide. Pe atunci se mergea foarte mult pe o retorică a victimizării în lumea artistică. Se interesau de orice comunitate sau de orice individ aplicînd metoda

victimizării. Ei erau atît de dezamăgiți de Bush încît orice voce care arăta că lucrurile nu merg bine era considerată automat interesantă. Apoi, încet-încet, s-a mers pe o mai mare naturalitate în aprecierea valorii. Nu se mai căuta neapărat victima, se căutau nuanțele problemei identitare și etnice. Acum, cu Obama, mi se pare că este o mult mai mare normalitate, o mult mai mare deschidere spre schimburi culturale, spre ce se întîmplă în Europa și în alte țări și asta se simte. Deși e criză economică și lucrurile merg prost din acest punct de vedere, deși oamenii își pierd joburile, se simte în aer o speranță, se simte o deschidere pe care, sincer, nu le-am simțit în anii Bush. Simt că e un alt tip de discurs, că e un alt tip de energie. Nu știu în ce măsură asta mă va afecta pe mine sau va afecta ceea ce fac eu, dar categoric e un alt tip de energie și categoric îi va afecta pe afro-americani, care acum își pot arăta variile producții și fațetele culturale cu mai multă forță, se simt încurajați și eliberați. Iar Obama încurajează diversitatea, nu atît *politically-correct*, dar categoric încurajează comunitatea afro-americană și nu numai.

La lecture-ul pe care l-ai susținut la Pavilion Unicredit ai vorbit despre visul american și, pentru că la final i-ai întrebat pe oameni despre visul lor american, eu te întreb: care este visul tău românesc?

M-am întors aici cu dorința de a face ceva, nu știu, să creăm niște punți. Speranța mea a fost ca experiența mea americană să folosească aici. Am venit cu spiritul ăla american cum că ține de responsabilitatea ta să-ți împărtășești cunoștințele, să folosești ce ai învățat în sprijinul comunității tale. Pentru că într-un fel, acolo, nu neapărat că înveți, dar îți intră în sînge tipul ăsta de abordare. Te simți responsabil față de rădăcinile tale, față de locul de unde vii. Deci speranța mea era că aici voi fi întîmpinată cu mai multă deschidere și cu mai multă curiozitate și dorință de a fi „exploataată” și de a mi se oferi posibilitatea de a arăta ce am învățat. Pentru că ăsta ar fi unul dintre modurile de a face ca ceea ce se întîmplă în România să devină sincron cu ceea ce se întîmplă în America, în Vest, în lumea artistică. Sînt aici să fac ceva, să arăt ce pot. Dar, sinceră să fiu, nu am întîlnit aici cine știe ce mare deschidere, lumea nu vine în întîmpinarea mea. Sînt puțin dezamăgită.

În momentul în care facem acest interviu abia te-ai întors de la Festivalul de Teatru de la Sibiu. Oferă-ne o privire de outsider asupra a ceea ce s-a întîmplat acolo.

În primul rînd, m-am bucurat că pot veni la Sibiu, e singurul festival la care pot veni pentru că predau din septembrie pî-

nă în mai. Iar a veni aici e pentru mine un fel de a mă reconecta la ce se întîmplă în teatrul românesc. Mi s-a părut mare, dar centrat pe regizor, așa cum știam din anii trecuți. Acum mi s-a întărit această idee, teatrul românesc și al Europei Occidentale este centrat pe regizorul-autor, regizorul care creează spectacol, și mai puțin pe dramaturg și pe ceilalți membri ai echipei. Pînă și în programul festivalului, era trecut numele regizorului, nu și al dramaturgului. Aveam și eu piesa mea, *White embers*, montată în Suedia și nimeni nu știa că e a mea. Nici nu mai comentez asta. Nu zic că e neapărat necesar ca această cultură centrată pe regizor să fie înlocuită cu cea centrată pe dramaturg, spun doar că este necesar să se diversifice. E important că sînt regizori mari, cu o puternică viziune a imaginii etc., dar aș vrea să văd mai mulți regizori axați pe text nou, regizori care știu să interpreteze textul nou, să-l pună în valoare, care știu să lucreze cu dramaturgul, în colaborare cu el, în sensul unui dialog real și că dramaturgul participă la procesul creativ într-o mai mare măsură decît acum. În Statele Unite, toată cultura teatrală este centrată pe text nou și pe dramaturg. Teatrele aleg piesa, apoi regizorul, iar tu ca *playwright* chiar ai un cuvînt de spus în alegerea regizorului. Și, dintr-o dată, textul fiind interesant, regizorul se pune în slujba lui, pe cînd aici, în cultura teatrală europeană, teatrul alege regizorul și regizorul propune texte. Iar asta implicit creează o altă dinamică a puterii între regizor și dramaturg. Aici ești silit să-și găsești regizorul, să-l faci să devină interesat de tine. Ajungi să faci cum face Vișniec, care spune: „Poți să păstrezi doar titlul și în rest poți face ce vrei cu piesa”. Or, eu nu vin din această zonă, a generozității dramaturgului. Eu vin pe ideea că dramaturgul trebuie să dețină controlul textului. Desigur, trebuie să discute cu regizorul, dar nu să lase complet textul în mina acestuia.

Prin prisma a ceea ce ai spus pînă acum, poți spune că ești optimistă privind viitorul teatrului în România?

Aș vrea să fiu optimistă. În primul rînd în ceea ce mă privește, aș vrea să-mi văd piesele montate aici. Sper ca, odată cu generațiile noi de regizori, de oameni de teatru, lucrurile să se îndrepte în direcția asta. Chiar am speranțe. Am fost invitată la UNATC de o tînără regizoare, încă studentă, care a montat *Aurolac blues*, alte acțiune, tot studente, vor să facă niște monologuri tot din cartea aceasta. Deci la nivelul ăsta, al studenților, al tinerilor actori și regizori, începe să existe un alt tip de dinamică, ceea ce este încurajator. Dar cîtă vreme directorii artistici de teatre și oamenii cu putere nu vor încuraja acest tip de demers și această diversitate a lumii teatrale, nu sînt totuși mari speranțe ca oamenii aceia chiar să ajungă să facă ceva. Dacă tu transmiți tot timpul că lucrul trebuie centrat pe regizor, pînă la urmă toți se vor îndrepta spre asta. Dar în felul acesta tu nu ajuți la crearea unei noi dramaturgii, la apariția unui text nou, al unui teatru de text nou, nu îl încurajezi, nu îl stimulezi, nu faci nimic. Spune multe faptul că pînă și catedra de dramaturgie de la UNATC este creată de regizori. Grupul *dramAcum* este creat de regizori și e foarte bine că există, dar tot din zona regizorală a fost creat. Și asta spune multe: textul nou în România a trebuit să fie creat din zona regizorală.

„ȘI BĂDĂRANII AU O ZONĂ TEATRALĂ CARE MĂ INTERESEAZĂ”

Creativ, cum te ajută pe tine o trecere prin România?

Mă încarcă cu o varietate informațională, mai ales că simt acut diversele piedici la nivel material, realitatea care nu te lasă să-ți faci proiectele. Dar recunosc și că asta are și o zonă interesantă. Aici oamenii mi se par foarte expresivi, chiar și bădăranii au o zonă teatrală care mă interesează. În America, e o societate mult mai bine pusă la punct și mult mai previzibilă, ăsta-i adevărul. Aici am zilnic parte de o cronică a întîmplărilor neprevăzute, lucruri care mă enervează și mă stimulează în același timp.

Ai putea fi percepută ca un model al reușitei prin artă în America. E ușor? Dacă da, care e secretul?

Nu știu dacă e ușor. Dar e clar că trebuie să muncești, să fii talentat, să ai foarte clar în cap scopul și să faci acei pași care conțin multă muncă, rigoare, disciplină a muncii, totul dublat de talent, dar mai ales de talentul colaborării. Pentru că acolo colaborarea este foarte importantă între cei care sînt implicați. Știu multe cazuri de oameni foarte talentați, dar care, pentru că nu știu să vorbească, să colaboreze, nu sînt implicați în proiecte. Doar pentru că nu au această dorință a unui dialog real. Sînt o serie de ingrediente necesare pentru a reuși și, dacă le ai pe toate acestea și dacă îți urmezi drumul cu convingere, cu curaj și dorință de a spune ceva, e imposibil să nu reușești. America e țara tuturor posibilităților.

Deci networking e cuvîntul secret?

Nu, *networking*-ul nu e cuvîntul secret, e cuvîntul necesar, nu poți trăi fără el.

Întrebări pentru o carte de dreapta

Recunosc, am trecut cu greu peste mașinăria de marketing a intelectualității mainstream românești, iritantă nu atât prin insistența ei, ci mai ales prin dogmatism și spirit corporatist al ideilor, și am citit *Reconstrucția dreptei*, cartea semnată de Valeriu Stoica și Dragoș Paul Aligică. Dorința autorilor e evidentă, chiar binevenită, aceea de a-și afirma

clar credința în liberalismul clasic, de a se delimita de libertarianism sau de liberalismul convertit la social-democrație și de a reformula o credință în dreapta românească desprinsă întrucîtva, măcar aparent, de obsesiile liberalismului amatoristic sau pur declarativ al anilor '90. Voi înșira pur și simplu note de lectură. Mă definesc tot individualist, dar nu precum

adeptii liberalismului clasic. Eu cred în hermeneutica suspiciunii ca fundament al civilizației occidentale, ei cred că o astfel de capacitate a civilizației occidentale de a se critica și destabiliza defectele și motivele de îngrijorare. Și, evident, fatalitate, am citit altfel decît umaniștii formați în linie politologică.

dreapta de aici. Nerecunoașterea caracterului monopolizant al discursului amatoristic procapitalist și proliberal din România este una dintre cauzele confuziilor grave pe care le faceți, de exemplu, atunci cînd îl citați pe Ion Iliescu cînd doriți să exemplificați anticapitalismul românesc.

» Aroganța provincială duce firesc către ridiculizările unui posibil adversar serios. Stînga occidentală este ridiculizată în zone în care mulți oameni asumat de stînga au făcut-o deja. Latura snoabă, stupid idealistă, a discursurilor unor activiști stîngiști a fost trecută de mult prin iadul ironiilor. Nu e esențial să vii tot timpul cu exemplul atît de simplist și de real, în același timp, că un muncitor trăiește acum mai bine decît Regele Soare. Da, normal, dar ce relevanță mai are? Ca să fac și eu o asociere stupidă, m-aș putea întreba dacă o gorilă e mai fericită în jungla ei sălbatică unde poate să moară în orice clipă din 10.000 de motive sau în cușca de la zoo unde are mîncare berechet, ba chiar iubirea vizitatorilor?

» Autorii nu cred decît în rebeliunea unor minți-vizionare-care nu-sînt-de-stînga. Perfect, dar de ce nu se avîntă mai mult exact în acele zone „sălbatică” precum cea numită de Max Weber „cușca de fier a birocrăției”. Ei găsesc în pesimismul lui Weber o lipsă de credință în posibilitatea

Organizatori:

Cu sprijinul:

Joi - 9 iulie 2009, orele 19.00
Catedrala Mitropolitană din Iași

**CONCERT EXTRAORDINAR
DE MUZICĂ BIZANTINĂ**

Interpretează:
peste 100 de participanți ai **Masterclass-ului de cînt bizantin**

Invitați de onoare:
Lykourgos Angelopoulos
Arhonte Protopsalt al Sfintei Arhiepiscopii de Constantinopol
și
Georgios Konstantinou
Profesor de muzică bizantină la Conservatorul de Stat din Atena

www.mcbis.ro

Parteneri:

Sponsori:

Parteneri media:

C. Rogozanu

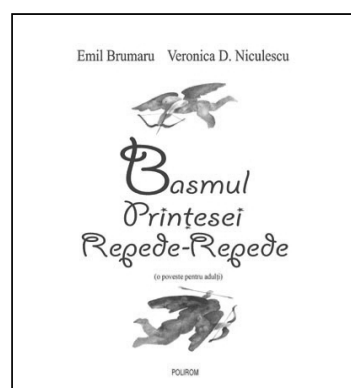
» Un element disturbator în textul celor doi autori ar fi formularea corect academică a premizelor, capitalismul să zicem, cu tot cu marile sale contradicții, urmată invariabil de un răspuns simplist venit chiar din esența însăși a proiectului: aceea de a afirma tare și răspicat „noi sîntem liberali”. Cu alte cuvinte, nu înțeleg de ce neliniștile profunde ale unui Fromm legate de „forța fricii de singurătate morală” și de forța autodestructivă a capitalismului trebuiau musai să fie urmate de un răspuns heirupist precum următorul: „Iată de ce omul liberal trebuie să fie înzestrat cu o constituție morală robustă și să-și clădească un caracter puternic. Să aibă o conformație intelectuală anume. Să aibă judecată limpede, principii clare și tăria de a le urma”. Și de ce „omul socialist” n-ar trebui să fie înzestrat la fel?

» Un blestem al cărții este cel lovinescian, blestem de care ilustrul interbelic și-a dorit să scape sau măcar le-a dorit urmașilor să-i evadeze. Este vorba de tonul didactic normativ al lucrării. Prin fiecare por cartea respiră a lecție dată unui eventual cetățean liberal român care dorește să se instruiască pentru a fi promit în „rîndul civilizației”. Asta însemnînd pe de o parte că prezentăm corect teoriile vestice, iar pe de altă parte venim cu nuanțele veșnice ale experienței noastre unice pe care vesticii nu o pot înțelege. Adoptăm fără preget credința în liberalismul clasic vestic și capitalism ca formă determinantă, dar nu putem să ne însușim zbatările și rupturile lui.

» Nu lipsesc, evident, eterna angoasă în fața stîngii diabolice. O frică deja ridicolă care m-a determinat de multe ori să iau necondiționat apărarea încercărilor românești de revalorizare a tradiției marxiste și care, după logica urii, m-au trecut imediat în tabăra roșie. Nu mă deranjează deloc, numai că nu prea are legătură cu realitățile, vorba aia. În *Reconstrucția dreptei* se vorbește încă o dată despre trădarea intelectualilor vestici care nu pot înțelege raportarea noastră la stînga și la comunism. Pentru autori, stînga rămîne o perpetuuă urmă stalinist-ceaușistă și cam atît. Mi-a trebuit multă răbdare, și asta ca simplu amator de studii politice (știu să-mi pun în cuier dogmele personale cînd citesc) să trec peste pasaje precum „pentru forțele intelectuale anticomuniste, rezistența în fața tăvălugului stîngist este o chestiune de onoare și de supraviețuire”. Intelectualii români „anticomuniști” formați în vest au o reacție viscerală față de stînga puternică de acolo care aduce mai curînd a complex de provincial. De ce nu vă puteți lupta direct cu argumente trans-naționale? De ce apare imediat componenta geografică, etnică etc.?

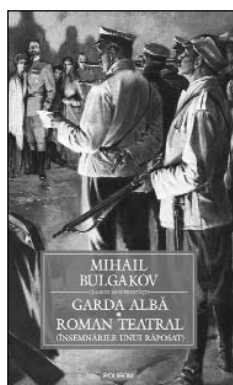
» O provocare. Poate cel mai mare eșec al intelectualității formate în anii '90 și deocamdată cîștigătoare a spațiului public a fost tocmai toleranța zero pentru discurs alternativ, incomod, fie el asumat de stînga sau nu. Replierea după perlele retorice precum cele citate nu au făcut decît să întîrzie inclusiv un discurs autentic al dreptei. Frica de schimbare, pe care o rezumați frumos din lucrări vestice, a fost uluitoare între intelectualii de

SEMNAL

Emil Brumar, Veronica D. Niculescu, *Basmul Prințesei Repede-Repede. O poveste pentru adulți*. Ilustrații de Mircea Dumitrescu, Editura Polirom, 140 de pagini, 44.95 lei

Volumul evocă drumul Piticului Bun către aleasa inimii sale, Prințesa Repede-Repede, aventurile prin care trec acesta și prietenii săi în călătoria lor, precum și așteptarea domniței, nerăbdătoare să-și îmbrățișeze iubitul. Textul este o combinație între proza semnată de Veronica D. Niculescu și versurile lui Emil Brumar.

Mihail Bulgakov, *Garda albă • Roman teatral (Însemnările unui răposat)*, traducere din limba rusă și note de Alexandru Calaiș, ediție îngrijită și prefață de Ana-Maria Brezuleanu, colecția „Biblioteca Polirom. Clasicii modernității”, Editura Polirom, 648 de pagini, 59.95 lei

Frescă a războiului civil din Rusia în 1918, *Garda albă* urmărește destinul familiei Turbin care, asemenea altor susținători ai țarului, este condamnată la dispariție. „De la înălțimile de unde i se deschide întreaga «panoramă» a vieții omenești, Mihail Bulgakov ne privește cu un suris cam rece și destul de trist. Neîndoielnic, dintr-o asemenea perspectivă roșul și albul nici nu se mai disting; ceea ce contează este tragedia atîtor vieți omenești distruse” (Gheorghe Adamovici). Punctul de plecare și nucleul „poveștii” din *Roman teatral* îl constituie tot romanul *Garda albă*, intitulat inițial *Crucea de la miezul nopții*. În intenția scriitorului, aceasta trebuia să fie prima parte a unei trilogii pe tema războiului civil, ale cărui orori le trăise ca martor și participant și care-l pusese în fața unor opțiuni majore. „În cele două romane cuprinse în volumul de față, *Garda albă* și *Roman teatral*, materialul brut al realității este prelucrat diferit, cum diferită este și distanțarea vocii auctoriale de amănuntul biografic. Rezultatul? Două texte scrise în registre stilistice complet diferite. Dacă în *Garda albă* experiența dură a războiului civil este transpusă artistic, conform legităților romanului istoric (în cazul acesta Bulgakov împletind maniera tradițională à la Tolstoi cu experimentele literaturii din anii '20), în *Roman teatral* experiența, nu mai puțin dură, a scrierii primului său roman, a destinului dramatizării lui și, implicit, a celor zece ani petrecuți în ambianța faimosului Teatru Academic de Artă din Moscova (MHAT) se transformă într-o satiră plină de umor, dar și de amărăciune.” (Ana-Maria Brezuleanu)

În reconstrucție

creatoare în antreprenariat și management. O posibilă explicație pentru cușca de fier ar fi caracterul autodevorator al culturii capitalismului. Aici s-au scris biblioteci întregi despre aceste contradicții culturale și dacă ele provin din capitalism sau din tradiții de o cu totul altă natură. Autoreflexivitatea dusă pînă la auto-negare ar trebui să-și găsească un ecou ceva mai rafinat în spațiul lui „sînt trup și hrană sieși, hagi rupea din el”. Dar spiritul de autoconservare prevalează.

» Adrian Miroiu observă excelent în postfață paradoxul abținerii în tratarea relației UE-România. Și mai observă, în același context, că problema intervenționismului, o perpetuă amenințare la adresa pieței și deci a libertății, nu mai este una care să stîrnească mari emoții și nu mai e nici subiect pentru atîta maximă intransigență. Nu se mai poate discuta despre o reconstrucție a dreptei dacă nu o definești în interiorul civilizației occidentale în care jubilezi că ai intrat „cu drepturi depline”.

» Și, apropo de intervenționism, n-are putea fi o problemă a statului român tocmai incapacitatea fundamentală de a mai interveni. Dacă privim atent încercările de „luptă cu criza”, vom constata

că fiecare tentativă de intervenționism se lasă de fapt cu un mic plan de business pentru cîțiva clienți politici. Lipsa de viziune pe termen lung și alte astfel de poezioare sînt pînă la urmă rezultatul slăbirii permanente a statului în detrimentul întăririi unei caste care-și spune stat. Sau nu?

» „Lumea e plină de marxiști cu vile, de profesori universitari și jurnaliști cu conturi grase în bănci și concedii în locuri exotice.” Trec peste tonul care poate s-a vrut entertaining-academic. Și spun că rid de respectivii marxiști cam tot așa cum rid de nenumărații fani ai „mîinii invizibile” din România care nu au nici vile, nici conturi grase.

» Cel puțin la începutul volumului am simțit dorința autorilor de a crea un fond intelectual pentru niște forme gata așezate politic. Libertarianismul este criticat cu o voluptate din care mai trebuia păstrată o bucatică și pentru temperarea laudelor aduse lui Milton Friedman... Nu mai dau nume de politicieni și altele, dar referințele la anumiți exponenți ai liberalilor români din partidul cu același nume sînt transparente. Dar, dacă ai dilema oligarhilor români, de ce să nu te întreb, dincolo de ce s-au întrebă ma-

eștrii, de ce au evoluat complet paralel (ba chiar în sensuri opuse) emanciparea cetățenească și capitalismul românesc?

» Mi-am notat cel puțin trei comparații cu fotbalul în diverse contexte, ba despre arbitraj, ba despre regulile societății și regulile din teren. Și așa vrea doar să le atrag atenția asupra efectului pervers metonimic al sportului. Adorăm fotbalul, de exemplu, pentru că pare o oglindă a vieții și competiției, îl iubim pentru că de fapt n-are nici o legătură cu viața reală.

Am citit cu plăcere sau indignare o carte stranie, compusă din utile fișe din mari gînditori ai liberalismului clasic și din ieșiri intempestive la rampă în favoarea consolidării unei astfel de ideologii. Valeriu Stoica și Dragoș Paul Aligică tranzitivizează discursuri închise de obicei în studii de politologie mai greu de accesat. Din păcate, nici unul dintre autori nu are îndrăzneala răfuielii directe cu chiar promotorii unor tipare păguboase de liberalism, prins în fixații anticomuniste și înfipt într-un trecut care putea da eroism. Intelectualii de dreapta din România își doresc în continuare gloria disidentului. Ei bine, asta este una din dramele ordinii occidentale a lucrurilor: că nu mai poți avea aură de erou luptător pentru simplul fapt că trebuie să discuți, să contești, să nuanțezi. Cartea este un compendiu reușit de gîndire liberală, dar un nou eșec notabil în încercarea intelectualului român de a-și câștiga o voce critică. Câștigul cărții este totuși notabil: e una din puținele dați în care „oamenii de dreapta” români notează măcar neliniștile și angoasele maeștrilor lor în legătură cu o ordine în care discipolii cred necondiționat.

Valeriu Stoica și Dragoș Paul Aligică,
Reconstrucția dreptei,
Editura Humanitas, 2009

Valeriu Stoica

Dragoș Paul Aligică

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

MEȘTERUL MANOLESCU

BALADĂ

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL
DE CULTURĂ SE
AUDE LA

în fiecare vineri,
de la 20.00

Cu George Onofrei
și Anca Baraboi

East Side Story

Ceea ce mă surprinde, de mai multă vreme, în scrisul lui Stelian Țurlea este diversitatea registrelor prozastice.

Excelent profesionist, autorul abordează specii diferite și subvariante distincte ale același gen. Romanul polițist și romanul pentru copii (cu deschidere, voită, către percepția unui public matur), romanul de dragoste și cel politic-istoric sînt abordate și scrise, de fiecare dată, pe cîte un vector specific.

Stelian Țurlea mizează pe această direcționare către așteptările unui anumit public, oferind cititorului exact ingredientele potrivite. Formula

lui compozițională este însă mai mereu surprinzătoare. Un lector naiv va asimila, rapid, produsul după rețetă al autorului. Un lector mai experimentat va sesiza de la un punct încolo că, de fapt, rețeta a fost schimbată, mixată, răsturnată pe parcurs. Romanul pentru copii este în fond un roman și pentru oamenii mari, care dețin codul ironic. Romanul polițist ascunde o parabolă politică și morală. În fine, un roman remarcabil precum *Darul Ioanei* captează Istoria mare prin intermediul celei individuale și o reproiectează pe aceasta din urmă pe ecranul

unei așteptări erotice de felul celor cavalești...

În absența tatălui schimbă, prin aceeași dezinvoltură a autorului, datele problemei. Cartea pare scrisă de un cu totul alt autor decît cei pe care-i cunoșteam din volumele anterioare. Scriitura este diferită, nouă, tăiată și montată inteligent, prin etajări pe verticală, precum într-unele din cărțile lui Radu Cosașu. Fluxul epic și textul masiv din *Darul Ioanei* primesc aici replica de contrast a unui montaj aproape cinematografic și a unei continue glisări de perspectivă. Vedem printr-o cameră de filmat care se rotește circular și e mutată în funcție de personajul care o poartă.

Impresia de autenticitate e pregnantă. Drama familiei

al cărei cap a fost aruncat într-o închisoare socialistă, în anii revoluției proletare, nu este expusă de către un narator impersonal și obiectiv care cunoaște totul și livrează informația epică într-un mod gradat. Drama este văzută aici prin ochii unui copil și decupată (ceea ce vrea să însemne: filtrată) prin sensibilitatea și capacitatea lui de înțelegere.

Această *East Side Story* petrecută în uriașul lagăr socialist și reductibilă, dintr-o perspectivă ideologică „macro”, la nivelul insignifiantului, are întreaga tensiune și infinita suferință a oricărei familii cu un tată absent. O Revoluție nu se împiedică de viața unui om și a unei familii. Dar, în

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

primă și ultimă instanță, tocmai această viață e cea care contează. Drama mamei este dublată de experiența copiilor care, fără s-o înregistreze exact, resimt profund trauma. Cu un bun instinct artistic, Stelian Țurlea evită să-și transforme romanul într-o carte moralizatoare, un manifest politic anticomunist, cu miză complet diferită. Naturațea cărții de față corespunde unui firesc al vieții înseși. Indiferent de drama familială, copilăria unui... copil reprezintă un timp și un

teren al miracolelor cotidiene. Scenele cu micii frați și prietenii lor, excelent scrise, au acea inimaginabilă libertate a vîrstei la care toate și se refuză, dar totul e posibil. Finețea psihologică a autorului urmărește acest marcaj puberal și preadolescentin, fructificînd la maximum situațiile epice exploatabile.

În absența tatălui este un roman care se recomandă singur. Văd în el nu numai o carte care se citește cu reală plăcere, ci și un film care așteaptă parcă să fie turnat.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu &
Emil BRUMARU

Diablog săltăreț (3)

Veronica D. Niculescu: Ultima zi de sărbătoare. Mi se pare că personajele de basm au evadat și nu mai pot fi controlate nici cu nuiaua de alun, nici cu ceasul. Ce ne facem? Oricum, să spunem că *Basmul Prințesei Repede-Repede* o călătorie peste șapte dealuri de poveste, în care am urmărit personajele pas cu pas, fără ca ele să știe și să se obrăznicească așa, ca aici.

Emil Brumaru: Și după cum o să se vadă, când un basm se termină, altul începe imediat pe un nufăr sau sub pat!

*

Un povestuc: O elevă ținea mereu câte o bomboană colorată sub limbă și gura ei avea gustul aromat nostalgic al nesfârșitelor vacanțe de vară. Ea se legăna în hamacuri împletite din ferigi sălbatice de Șaptecapete, balaurul ei supus și duios...

Ciuperçuț: Ca să vezi! Cineva probabil a citit aici că nu am ceas și mi-a trimis în dar un melcuc! La ora exactă iese cucul din cochilie și scoate limba. Trebuie să fii atent, să numeri. Mulțumesc!

Șaptecapete: Noi, balaurii, folosim în peșterile adânci ceasurile de bucătărie, cu două clopote mari deasupra și un ciocănel ce se zbate între ele, făcând o gălăgie infernală, ca să ne trezească din solzi! Dar mai sînt și ceasurile cu pendulă și cravată, puse să anunțe sărbătorile și întîlnirile cu O elevă. Atunci ne punem veste de catifea vișinie și fumăm trabuce fine, lungi, care pocnesc din centimetru în centimetru ca să ne țină veșnic veseli!

Piticul: Oh, nouă ne plac clepsidrele cu nisip aurifer. Ne tot

uităm cum se scurge timpul, subțire, și visăm la Prințesa Repede-Repede și la Rechinica ei, zisă și Recky în intimitate! Adunăm pepitele de aur în palmă și le băgăm în trăistuța cu daruri, printre bulbii de lalele...

Cățeloi: Eu pun la punct Melcucul, când se dereglează! E simplu: îi trag câteva limboăște și gata, merge ca uns!

Ciuperçuț: Vai, mi-a fugit melcucul!... Ba nu, uite-l, l-am găsit. N-a ajuns decît pînă după buturugă. Se juca în liniște cu un bob de rouă și-a uitat să mă trezească.

O povestucă: O elevă se cuibărea în rotocoale de fum de trabuc. Se ridica așa plutind pînă la crengile cele mai de sus, unde putea îmbrățișa un gît de-al lui Șaptecapete și săruta o pleoapă închisă ușor peste ochiul umed. Apoi Șaptecapete clipea iute, făcînd din gene evantai pentru O elevă, care abia-și ținea fustița și rîdea, rîdea...

Cît despre Repede-Repede, ea scotea limba la garguie sus în turn și-și ridica palate de aur din șuvițe, în oglindă, tot așteptînd Piticul.

Despre taina Rechinicii, nimic.

Smeagolița: Melcologiu, melcuc... Eu n-am ceasornic, citesc timpul în ape. După plescăitul iute al coziei de păstrăv la ceas de Repede-Repede, după căscatul molcom al somnului tolănit pe fundurile nămioloase ale apelor din îndepărtata Lentmania.

Prințesa Repede-Repede: Mă rog, se cam vorbește despre mine, dar numai eu știu cît e de greu să stai singură în iatac și să vizezi la lalele fermecate.

Cusanus, matematica și divinitatea

Nicolaus Cusanus (1401-1464) a fost cel care a avut o contribuție însemnată la nașterea gîndirii umaniste moderne. Filosofia sa stă la baza operelor unor importanți autori contemporani, cum ar fi James Joyce sau Umberto Eco, care îl citează adesea în scrierile lor. Eco face referire în *Numele Trandafirului* la metamorfoza cosmică a lui Cusanus și la „coincidentia oppositorum”, această „dialectică dintre ordine și aventură”.

Bogdan Romaniuc

Unitatea, spune Cusanus, se obține prin principiul „coincidentia oppositorum” (coincidentia contrariilor), esențial în filosofia lui Mircea Eliade. Ideea infinității universului promovată de Cusanus a fost preluată atît de Galilei, cit și de Giordano Bruno, fiind considerată o puternică lovitură dată cosmogoniei antice. Universul devine dintr-o dată străin, necunoscut și fără nici un sens. Conflictul ivit în acest „moment de criză” poate fi rezolvat doar în Dumnezeu care pentru Cusanus este de fapt „coincidentia oppositorum”: „Dumnezeu este laolaltă-înfășurarea tuturor lucrurilor, chiar a celor contradictorii...”.

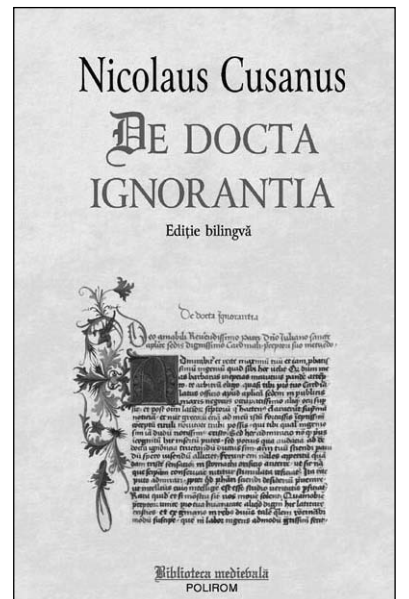
Cusanus a crezut întotdeauna că antinomiile legate de Sfînta Scriptură pot avea o soluție matematică – înțelegînd prin matematică unicul mod de a ajunge la certitudine – și că știința renașteristă poate ajuta la înțelegerea tainei Sfîntei Scripturi: „Matematica ne ajută în cea mai mare măsură la cunoașterea feluritelor lucruri divine”. Urmînd exemplul anticilor, pentru care numărul era un arhetip principal în spiritul Creatorului, Cusanus ajunge la concluzia că drumul către lucrurile divine nu este accesibil decît prin intermediul simbolurilor matematice „datorită certitudinii lor incoruptibile”. Cusanus dă exemple de scriitori, teologi și filosofi care au apelat de-a lungul timpului la matematică pentru a înțelege divinitatea: pen-

tru unii dintre aceștia adevărul maxim era comparat cu o dreaptă infinită, Sfînta Treime cu un triunghi format de trei unghiuri egale, iar alții credeau chiar că Dumnezeu este un cerc sau o sferă infinită.

„A ști înseamnă a ignora”

În lucrarea *De docta ignorantia*, Cusanus prezintă intelectul și divinul într-un raport tragic: intelectul vrea să-și apropie divinul, dar prin această încercare nu face decît să-l îndepărteze și mai mult, în timp ce divinul, atrăgînd intelectul omului, nu-l ajută să înțeleagă nimic, ci „să simtă”. În centrul operei lui Cusanus stă tocmai această distanță, „mobiliza-toare”, dintre univers și transcendent care comunică permanent. La zece ani după ce termină *De docta ignorantia*, Nicolaus Cusanus scrie *Apologia doctae ignorantiae discipuli ad discipulum* (de la un discipol, pentru un alt discipol), unde le răspunde criticilor și explică acest text complicat. *Apologia...* lui Cusanus are în primul rînd o dimensiune pedagogică, intrucît ea se adresează unui discipol inițiat în „arta coincidențelor”.

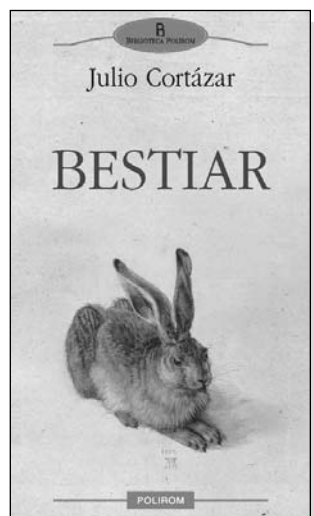
În prima carte a lucrării sale, vorbind despre doctrina ignoranței, Nicolaus Cusanus încearcă să ne facă să înțelegem în ce măsură „a ști înseamnă a ignora”. Orice cercetare, spune Cusanus, este comparativă sau rezidă într-un raport comparativ. Comparația ocupă de altfel un loc primordial în opera sa, fiind nu „la

originea tuturor rețelilor noastre” cum spunea Soren Kierkegaard, ci dimpotrivă. Marile adevăruri sînt ascunse celor vii, dar dorința de cunoaștere a omului nu e zadarnică. „Noi dorim să știm că ignorăm. Dacă am putea înțelege pe deplin acest lucru, atunci am ajunge la o doctă ignorantă. Nimic altceva nu va fi atînci mai de preț pentru un om, chiar foarte dedicat științei, decît faptul de a fi socotit foarte doct în însăși propria ignoranță. Și cu atît va fi cineva mai doct, cu atît va ști despre sine că este mai ignorant. În vederea acestui țel, mi-am asumat sarcina de a scrie câteva lucruri despre docta ignorantă”, scrie Cusanus în primul capitol al Cărții întii din *Docta ignorantia*.

Nicolaus Cusanus, *De docta ignorantia*, ediție bilingvă, îngrijită, traducere, tabel cronologic, note și postfată de Andrei Bereschi, colecția „Biblioteka medievăla”, Editura Polirom, 2008, 44.95 lei

SEMNAL

Julio Cortázar, *Bestiar*, traducere din limba spaniolă și note de Tudora Șandru Mehedinți, colecția „Biblioteka Polirom. Proză XX”, Editura Polirom, 208 pagini, 22.95 lei

Bestiar este primul volum de povestiri pe care Cortázar îl semnează, în 1951, cu adevăratul său nume. Cele opt povestiri fantastice vorbesc despre lucruri și întîmplări obișnuite ce ajung să capete pe nesimțite dimensiunile unui coșmar sau scot la iveală lumi paralele. De la casa aparent banală care este ocupată de niște creaturi misterioase pînă la enigmatică Delia, expertă în dulciuri, ai cărei logodnici mor în împrejurări ciudate, de la Alina Reyes, ce trăiește viața altei femei, aflate la mare depărtare, pînă la ferma bintuită de un tigris însetat de sînge, Cortázar ne oferă o lectură surprinzătoare, care ne schimbă percepția asupra realității.

„Pentru Cortázar, a scrie înseamnă să se joace, să se amuze, să organizeze viața – cuvintele, ideile – cu arbitrarul, fantezia, libertatea și lipsa de responsabilitate de care doar copiii sau nebunii dau dovadă. Însă, jucîndu-se astfel cu destinul, Cortázar deschide noi perspective, scoate la lumină laturi obscure ale sufletului omenesc și cochetează cu transcendentul.” (Mario Vargas Llosa)

„Citind *Bestiar*, încă de la prima pagină mi-am spus că Julio Cortázar e un scriitor așa cum mi-aș fi dorit eu să ajung cînd aveam să fiu cu adevărat «mare». Cortázar strălucește prin elocvență, prin erudiție, prin memoria lui incredibilă și umorul periculos.” (Gabriel García Márquez)

„Încă de mic, relația mea cu lucrurile, cu scrisul nu a fost diferită de relația mea cu lumea în general. Se pare că m-am născut ca să nu accept lucrurile așa cum sînt.” (Julio Cortázar)

http://www.suportalment.polirom.ro/

Suportalmentul DE CULTURĂ Saptaminal de opinii și
Editura Polirom în colab

**EXCLUSIV ONLINE:
Știrile SDC**

DISCURILE ȘI MUZICIENII VERII:

Patricia Kopatchinskaja și Republica Moldova

„Îmi doresc să pot ajuta oamenii din țara mea de origine. Acesta este sensul angajamentului meu ca ambasadoare a organizației *Terres de hommes*” – afirma violonista Patricia Kopatchinskaja într-un mesaj pentru presă din luna iunie. Violonista a inaugurat o acțiune destinată sprijinirii a 8.000 de copii cu probleme din Republica Moldova, amenințați cu traficul, exploatarea și migrația. Turneul violonistei în Moldova, între 24 și 29 iunie, însoțită de echipele *Terre des hommes*, fundația din Lausanne care se ocupă în mod specific de centrele de ajutorare la Chișinău, Soroca și Ungheni, va fi urmat de două concerte în iulie, la biserica din Rougement, menite să adune fonduri.

Patricia Kopatchinskaja este o violonistă originală nu numai pe planul sonorității, dar și al gestului. Stabilită de câțiva ani la Berna, în Elveția, a refuzat mult timp să înregistreze pe disc, obișnuiește să cînte în picioarele goale, îi place jazzul, de unde frecvente detururi pe la Festivalul din Montreux și, pînă acum s-a distins, atunci cînd a înregistrat totuși ceva, cîntînd muzica unor compozitori contemporani.

S-a născut într-o familie de muzicieni, care interpretau muzică populară, cu o mamă violonistă și un tată țambalist. „Am cîntat puțin folclor cu părinții mei, dar și *Tzigane* de Ravel. Problema cu folclorul adevărat este aceea de a fi mereu la fel.“ Își rezumă parcursul vieții spunînd în interviuri că a părăsit Moldova natală odată cu deschiderea frontierelor, în 1990, stabilindu-se pentru aproape un deceniu la Viena, unde a fost mirată de „nivelul slab cerut la intrarea în Academie. Moldova sovietică nu era un club de vacanță, dar învățămîntul era mai riguros“. S-a îndrăgostit ulterior de capitala Elveției, „loc ideal pentru a se destinde și a-și încărca bateriile“. După spusele ei, „a-i cînta pe Beethoven și

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată“ (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Praga

Ravel este ca și cum ai lua masa în cele mai bune restaurante din lume. A compune – fiindcă Patricia Kopatchinskaja este și compozitoare – echivalează cu a face bucătăria singură“. A cîntat cu insistență muzica unor compozitori contemporani, unii dintre ei compunînd chiar pentru ea, iar lista e lungă și plină de nume sonore: Kurtag, Crumb, Penderecki, Ivan Sokolov, Johanna Doderer, Galina Ustvolskaya și pianistul Fazil Say care i-a dedicat un concert „foarte animal, extrem de exotic și de erotic“.

Întrebată într-un interviu cu presa din Lausanne despre Republica Moldova, ea răspundea: „Prozaic vorbind, Moldova a cunoscut pe rînd dominația românilor și a rușilor; nici una mai bună decît alta. Astăzi, țara aceasta este printre cele mai sărace din Europa: 80% din cei activi lucrează în străinătate. Mă întorc acolo cu *Terre des hommes* pentru a da concerte și a organiza concursuri pentru tinerii violoniști. În familia mea, fiecare generație a pierdut odată totul, regăsindu-se doar cu o valiză. Am tras lecția aceasta: «Trăiește-ți clipa!»“.

Pentru o violonistă excepțională de calitate Patricia Kopatchinskaja, admirată îndelung de confrății ei și de public, refuzul îndelungat de a înregistra discuri a uimit și a intrigat. Violonista răspunde însă calmă: „În muzică nu te poți niciodată repeta. Fiecare interpretare este unică, iar această realitate are ceva religios în ea. Or, discul o distruge. Pînă la 30 de ani, nu vroiam să înregistrez, dar acum îmi spun: ce pot face cu talentul meu?

Sînt o mamă tînără și vreau să-mi consacru timpul fiicei mele. Grație discului, cînt un singur concert peste tot, în același timp“.

Kopatchinskaja s-a angajat în proiecte originale cu pianistul turc Fazil Say, iar primele lor două discuri apărute la casa franceză *Naïve*, unul de muzică de cameră de Beethoven, Bartok și Fazil Say, cel de-al doilea intitulat *1001 nopți în harem*, au făcut să curgă multă cerneală. Interpretarea sonatei Kreutzer de Beethoven i-a adus Patriciei Kopatchinskaja reproșuri pentru un joc „sălbatic, excesiv, chiar antimuzical“.

Într-un interviu cu Matthieu Chenal, pentru cotidianul elvețian de limbă franceză „24 heures“, violonista își explica astfel alegerea: „Un critic care a asistat la premiera din 1805 a acestei sonate vorbește în *Allgemeine Zeitung* de «terorism estetic și muzical». Astăzi, această sonată are aerul uneia din cele mai clasice, în timp ce ea ar trebui să ne șocheze! Cum să regăsești acea impresie pe care au cunoscut-o contemporanii lui Beethoven? Dacă lumea este deranjată de felul în care cînt, e un semn bun: a perceput mesajul, dar nu l-a înțeles. Îmi doresc să cînt muzica de ieri ca o muzică vie; nu vreau să fiu un obiect de muzeu“.

P.S.: Patricia Kopatchinskaja a dat recent un interviu în limba română despre deplasarea ei în R. Moldova, ce poate fi ascultat la: www.europalibera.org/content/article/1766424.html.

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Joe Satriani

Cum nu sînt profesor (asta mi-ar mai lipsi!), n-am habar și nu vreau să-mi imaginez ce simte învățătorul cînd elevul său îl depășește, în realizări, valoare și notorietate. O fi mîndrie că a pus piatra de bază a unui edificiu nou & minunat? O fi ciudă că „altul cîntă mai bine decît mine“? (Iar în cazul muzicienilor, treaba asta se aplică... ad-litteram, ca să fac poantă!) O fi mulțumirea sculptorului care a dizlocat din blocul de marmură trupul Afroditei? Aștept o lămurire din partea cui știe, dacă poate s-o transpună în cuvinte...

Joe Satriani a început să fie (re)cunoscut abia după ce Steve Vai, elevul său (absolvent, între timp, și al facultății Zappa), devenise chitaristul lui David Lee Roth și, încăput pe mîna showbiz-ului, uimea pe toți ageamii cu dexteritatea sa imposibilă, elegantă și rafinată. Celebru, Vai nu uita să adreseze în orice împrejurare cuvinte de mulțumire celui care va semna, autoironic și absolut post-modern, în 2008, albumul *Professor Satchafunkilus and the Musterion of Rock*. Pînă atunci, în 1986, Satriani petrecuse mai mult de jumătate din viață „exersînd“ la chitară, cu „disciplină și devotament“, cum foarte simplu și exact preciza ulterior. Pare neobișnuit, în situația sa, faptul că dădea lecții cu 5 dolari ora unor tipi care s-au afirmat înaintea lui – Steve Vai și Kirk Hammett sînt cei mai cunoscuți. Dar cu adevărat remarcabil în cariera lui Joe Satriani e că, pornit pe urmele lui Jimi Hendrix, reușește să facă pasul înainte, depășind maniera și manierismele celui de care s-au izbit mulți și au sucombat în epigonism banal. Nu greșesc deloc atribuind lui Satriani următorul șir de sintagme (adaptate, evident, după titlurile albumelor sale): un extremist al grifului și-al celor șase corzi, născut pe-o planetă de cristal, nu pe Pămînt, un alien care te face să zbori într-un vis albastru, să faci surf cu mașina timpului, cea dotată cu niște supercolosale motoare ale Creației, totul spre a vedea, a te lămuri dacă este dragoste în spațiu... Păi, sigur e dragoste în spațiu, ce poți răspunde? Măcar luînd în considerare că Terra e un corp cereșc al acestui spațiu...

Chitarist ce (nu?) vrea să pară din altă lume, Satriani are în

sunetul instrumentului puternic amplificat o anumită senzualitate ce vine din blues și jazz. Sau poate din rădăcinile sale italiene. Mă amuză, de fiecare dată cînd revăd un concert la Montreux, din 1988, semnele unui androginism la modă: plete atent coafate, pantaloni colanți perfect strînși pe coapse și pulpe, jachetă fără mîneci etc. Erotismul, aș zice autocefal, irradiat de artistul concentrat asupra artei sale, e un spectacol în sine, poate unicul ce merită văzut. Uneori tind să atribui acestui gen conotații cabotine & narcisiste. Aș greși, firește. Satriani nu-i decît exponentul culturii europene, transplantat (și alienat!) în mercantila și comerciala cultură americană, unde totul are un preț. Și o prețuire pe măsură, desigur!

Nevoia de-a fixa o imagine anume despre sine pare să-l frămînte pe chitarist în aceeași măsură în care îl preocupă perfecțiunea instrumentală. Prima amuză, cea de-a doua pur și simplu te lasă visător... Artistul acesta, dotat cu talent asupra de măsură, își poate permite orice. Dar nu-și permite orice. Căutările stilistice se observă fără greutate și nu deranjează deloc. Desprins din siajul lui Hendrix, Satriani trece lejer de la bluesul electric la rockul cu tentă boogie, practicat de George Thorogood, apoi la heavy-metalul forjat de Eddie Van Halen, pentru a căpăta o amprență singulară. De două decenii, Satriani înseamnă ceva mai mult decît semnătura proprie pe fleacurile vîndute la concerte sau pe Internet. E un ton, e o atmosferă, e un magnetism... E Satriani!

TOP 5 CARTE

1

Zori de zi

 Stephenie Meyer
Editura: Rao

2

Povestiri mortale

 Mihai Găinușă
Editura: Polirom

3

Jurnal 2003-2009

 Oana Pellea
Editura: Humanitas

4

Confesiunile unui cafegiu

 Gheorghe Florescu
Editura: Humanitas

5

Despre omul frumos

 Dan Puric
Editura: Compania Dan Puric

Prozele letale ale lui Găinușă

Povestirile lui Mihai Găinușă conturează un prozator care și-a găsit mijloace proprii de exprimare literară și pentru care ludicul, ironia și umorul de bună calitate constituie ingrediente absolut necesare. Deși tonul jucăuș al corelizațiilor „Cronicii cîrcotașilor” nu se diluează de-a lungul lecturii, miza este, nu rareori, una serioasă, iar autorul e atent și la efecte stilistice care să o accentueze. Dincolo de toate însă, fiecare povestire cuprinsă în volum are o morală care se aplică nu doar spațiului românesc, ca în cărțile anterioare, ci este universal valabilă. În *Povestiri mortale*, Mihai Găinușă nu propune o comedie socială, ci se axează pe comedia umană, în general, văzută din perspectiva unui „cîrcotaș” cu privire și talent de prozator.

În ultimii ani, dincolo de activitatea sa media, Mihai Găinușă s-a remarcat și ca autor de beletristică, prin volumele de proză scurtă *Trialoguri cîrcotașe* (2003) și *Cotodăceli* (2004), dar și prin romanul *Fără cap și fără coadă* (2007), care s-a bucurat de un mare succes de public.

Mihai Găinușă, *Povestiri mortale*, Editura Polirom, 2009, 200 de pagini, 22.95 lei

» „Remarcabilă e siguranța cu care Mihai Găinușă face relația dintre umorul primar, bazat pe jargon și dicționar etnic, și umorul referențial.”
– Tudor Octavian

Filme de văzut fără popcorn în față

Dragoș Cojocaru

La multiplex vara este fierbinte: e plin sezon de superproducții made in Hollywood, ceea ce înseamnă bugete faraonice, excese de efecte speciale, eternele comedii americane sau duelul între noul Pixar și noua *Eră de gheață*, cea de a treia. Și, peste toate, uriașă, suprema întrebare: Care dintre acestea va fi filmul verii, ăla care să spargă recordurile de anul trecut?

Recunosc sincer că sînt un mare amator de blockbustere, dar pînă acum nu prea m-am convins nimic din producția de anul acesta. De aceea îmi îndrept atenția în altă direcție...

Spre deosebire de frenezia caniculară a box-office-ului de multiplex, topul de DVD-uri „bestsellers” de la Cărturești e ca o doză binevenită de răcoare. E normal, oamenii care vin aici au alte gusturi, iar oferta este alta, cu totul alta. De exemplu, cu ceva vreme în urmă, am găsit printre DVD-uri o copie restaurată a lui *Der Golem*, o experiență expresionistă germană din 1920, și m-am întreat cîți nebuni ar da azi bani să vadă așa ceva. Personal, sper că există suficienți nebuni care să bîntuie librăriile.

Revenind la clasament, văd că „nebunii” care vin pe la Cărturești preferă pe

moment producțiile trecute prin furcile ultimelor Oscar-uri, cu marele laureat, *Vagabondul milionar* al lui Danny Boyle, întrecut pe moment de *Vicky Cristina Barcelona*, un Woody Allen mai puțin convingător (n-o spun eu, ci majoritatea criticilor, na!).

Surprize în clasament: *Carol I*, ultima zvicnire cinematografică a lui Serge Nicolaescu, docudramă pe care proaspătul „Supraviețuitor” o închină unui personaj esențial al istoriei moderne pe care, evident, îl și interpretează. O surpriză și mai mare – *Profesioniștii*, 275 de minute de interviuri realizate de Eugenia Vodă cu IPS Bartolomeu Valeriu Anania, cu Ieromonahul Iustin Marchiș, cu preotul Constantin Coman și cu PS Virgil Bercea, episcopul Greco-Catolic de Oradea. Se pare că am avut dreptate, încă există „nebuni” care să colinde librăriile...

La urmă, un DVD interesant ce se poate clasa fără probleme la secțiunea „must have”: *Mary Poppins*, celebra comedie muzicală și pe jumătate animată din 1965, livrată acum cu un adaos foarte consistent de bonusuri: making of, reportaje, comentarii audio, retrospective muzicale, cîntece, un scurtmetraj inedit. Adică un pachet cu adevărat „supercalifragilisticexpialidocios”, de consumat și reconsumat fără moderație.

TOP 5 FILM

1

Vicky Cristina Barcelona

Regia: Woody Allen

2

Profesioniștii

Realizator: Eugenia Vodă

3

Vagabondul milionar

Regia: Danny Boyle

4

Carol I

Regia: Sergiu Nicolaescu

5

Mary Poppins

Regia: Robert Stevenson

TOP 5 MUZICĂ

1

Lhasa

Lhasa

2

Om de lut

Alexandrina

3

Battle For The Sun

Placebo

4

21st Century Breakdown

Green Day

5

Astă seară stau acasă

Ștefan Iordache

Lhasa – Lhasa

Adrian Olaru

Desemnată Cel mai bun artist al continentului american la Premiile World Music 2005, jumătate mexicană, jumătate americană, Lhasa de Sela este comparată de către critici cu mari nume ale muzicii mondiale: Billie Holiday, Chavela Vargas, Bjork, Tom Waits, Jacques Brel sau Vladimir Visotki. Albușele ei reprezintă o combinație de stiluri precum blues, fado, ritmuri sud-americane și muzică de cabaret sau country.

Cel de-al treilea album Lhasa vine la șase ani după mult-aclamatul *The Living Road* și la 11 ani după debutul cu *La Llorona*. Acest album, parcă mai mult decât oricare altul, gravitează vocal în jurul versurilor și al feelingului.

Se cheamă simplu, eponimic, *Lhasa* și numele reflectă faptul că este primul album produs de artista însăși.

Deși este născută în Statele Unite ale Americii și are engleza ca primă limbă – acest album este numai în engleză –, Lhasa cîntă fluent în spaniolă și franceză pe celelalte două albume, reflectînd astfel influența nomadă de pe parcursul anilor ei de formare ca persoană. Părinții săi – mama actriță și tatăl scriitor –, idealistici și neconvenționali, au respins dintotdeauna rutina și stabi-

litatea, preferînd să-și trăiască viața călătorind în rulota familiei ce se afla în permanență pe drumuri între Statele Unite și Mexic.

Pentru acest material, într-un cadru mult mai simplu decît cel cu care ne-a obișnuit, versurile încărcate de reverie și maniera unică de interpretare scot în evidență o dezvoltare ajunsă la maturitate. Piesele par să aibă același nucleu creativ, acest lucru dînd albumului unitate și rotunjime. Ca și în primele două albume, Lhasa abordează teme sincere și profunde, atît de umane general valabile că e imposibil să nu relaționezi cu ele.

Lhasa este un album voit simplu din punct de vedere instrumental pentru a valorifica optim farmecul acestei voci puternice, triste și senzuale și al versurilor; nici un instrument nu acoperă vocea, ci o susține într-un aranjament muzical pe cît de simplu, pe atît de pătrunzător. Pedal steel-ul și chitarele rezonante ale lui Joe Grass, împreună cu tobele, percuția și bassul fac toată treaba în ceea ce privește orchestrația.

Este un album reflexiv ce necesită atenție meditativă pentru a picura în liniște...

Lhasa, *Lhasa*, Warner Music, 39.90 lei

Eseu despre fericire. Și arhitectură

„Frumusețea este promisiunea fericirii”, scria Stendhal. Aplicând acest motto spațiilor în care trăim zi de zi, Alain de Botton analizează cum ne este influențată starea de spirit de clădirile în care locuim, lucrăm și interacționăm, arătându-ne, în același timp, cum putem construi spații care să ne crească șansele de-a fi fericiți.

Deși grija pentru designul locuinței poate fi uneori catalogată ca frivolă, eseuul lui Alain de Botton (foto) pleacă de la ideea că oamenii sînt profund influențați de locul în care trăiesc. Arhitectura și designul interior joacă un rol important în evoluția personalității noastre, spațiul pe care îl locuim avînd o

misiune vitală – de a ne aduce aminte cine sîntem cu adevărat. Cartea se construiește în jurul unei întrebări aparent simple și chiar naive: Cum arată o clădire frumoasă? Răspunsul la această întrebare însă reprezintă o meditație asupra filosofiei și a psihologiei arhitecturii, al cărui scop este să ne ofere o nouă perspectivă asupra locuinței proprii, a străzii și chiar asupra propriei persoane. Alain de Botton s-a născut în anul 1969, în Zürich. Familia, de ascendență sefardă, provine din micul oraș castilian Boton, pe care îl părăsește la 1492. Tatăl său s-a născut la Alexandria, în Egipt. Alain de Botton își petrece primii opt ani de viață la Zürich, pe următorii zece la Oxford, ca intern, și își continuă studiile la Cambridge. Cei zece ani de internat sînt cea mai urîtă amintire a vieții sale. Romancier, eseist și jurnalist, Botton predă și filosofie la Universitatea din Londra. Pe lîngă limba în care scrie, engleza, vorbește perfect franceza și germana. Cărțile sale, în care puritatea trăirii este dublată de inteligența narativă și de inteligența pur și simplu, au succes în toată lumea.

Alain de Botton, Arhitectura fericirii. Arta secretă de a-ți decora viața, Editura Vellant, Colecția Arta, 46.89 lei

TOP 5 CARTE DE ARTĂ

1

Istoria frumuseții
Umberto Eco
Editura Rao

2

Istoria urîtului
Umberto Eco
Editura Rao

3

Arhitectura fericirii
Alain de Botton
Editura Vellant

4

Arta. Istoria vizuală a artelor plastice
Editura Litera Internațional

5

1001 de picturi de privit într-o viață
Stephen Farthing
Editura Rao

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBO

Următorul

– Maică, maică! Te simți bine?

– Ce, poftim?... Da, cred că da, mulțumesc...

– Pari cam slab, așa. Nu prea arăți bine. Și noră-mea e mai zdravănă ca tine și tot o bat la cap să mai pună niște carne pe ea. Ia de aci niște țuică să-ți revii. E bună, de casă. Răposatul tata meu a făcut-o anu' trecut. 30 de zile, după care a plecat. Am zis că poate nu mai face acuma și i-am adus oleacă. Vezi să n-o vadă aștia... De unde vii?

– Ce-i asta?... Vodcă?
– Vodcă pe dracu! Vodca-i chișat de bou! Dă-o 'napoi! Nu știi ce-i bun.

– Unde sîntem?
– În cer sîntem, unde să fim? În sala de așteptare. Din Somalia vii cumva? Am văzut eu la televizor că acolo sînt oameni așa numa piele și os.

– Somalia... copiii...
–...Că de cînd ne-au pus cablu nu mai am stare în casă cu noră-mea. Toată ziua cu curu-n sus, pardon de expresie, zice „lasă, mamă soacră, că strîng mai tîrziu”. Mai tîrziu pe dracu! Tot eu fac. Ți-au dat dosar de jos? Uite, asta galben. Cică pe baza lui te primește. Dacă nu tre' să mergi să-l iei. La etajul 2. Și dacă l-ai pierdut, aliluia! Te duc într-o secție specială. Și eu cred că acolo te bat...

– Tata... mă bătea cînd eram mic...

– Păi vezi de dosar... Oho, maică, uite ce negru e asta de-a intrat acu. N-am mai văzut așa negru. Nici nu-mi dau seama unde-s ochii. Mata ai văzut?

– Eu... am fost... și eu am fost odată negru...

– Ce faci, plîngi? Te simți rău, ha? Lasă, nu-ți fie frică, că ce-i mai rău a trecut. De-acu' e lapte și miere. N-ai pe nimeni aici să te-aștepte la poartă? Eh, asta e cel mai rău. Să treci prin așa ceva singur... Uite, cum ai leșinat mălăuță, aici pe băncuța asta, păi la noi în România să fi fost, nu-ți dădea nimeni nici o juma' de palmă. Noroc de mine. Ia uite la aștia de lîngă noi. Stau ca măturii și se uită în gol. Crezi că te-ar fi băgat vreunul în seamă? Toți sînt căcați la cur, parcă moartea ar fi nuș' ce mare brînză. Ehe... nu mă sperii eu așa ușor. Pe cîți am băgat în groapă la noi în sat, păi ar trebui să m-aștepte cu fanfara aicea. Cum se ducea unu', eu eram, că știam cel mai bine obiceiurile, că-s a mai bătrînă. Hai noroc! Ah, că bună e. Gata, o pun la loc, că-i pentru tata. Hai, nu mai plînge. Lasă, c-o să fie bine. Eu m-am bucurat cînd am murit. La cîte griji aveam... 72 de ani. Am căzut în cîmp și asta a fost. Inima. Mata cum? Văd că ești întreg...

– Oh, God, mister Jackson, we're very, very sorry, you shouldn't be here. Thank God, we thought we've lost you! Come with me in the VIP section, sir. It's allright now. Take his legs! On the other side! Stop crying now. Look down the earth, sir. Look! You'll feel better! Everyone is in mourning. The whole Planet! Come on now, it'gonna be fine...

SDC vă recomandă

ULTIMA VIZITĂ LA „PLOPI FĂRĂ SOȚ”

Conducerea Direcției de Servicii Publice Municipale Iași (DSPM) a solicitat Academiei Române o întrevvedere de urgență, pentru înființarea unei comisii care să adopte măsuri pentru consolidarea „plopilor fără soț”, arbori seculari care sînt în pericol de prăbușire. Marți, 1 iulie, unul dintre plopi s-a prăbușit, fiind afectat de ploile din ultimele zile. În cădere, copacul a distrus parțial și gardul unui restaurant din apropiere. „Acum mai sînt 17 plopi. Cel care s-a prăbușit nu mai avea deloc rădăcini. Restul arborilor sînt de asemenea într-un real pericol. Am scris Academiei Române în încercarea de a rezolva această problemă. După părerea mea, ar trebui tăiată coroana pentru a reduce din greutate”, a declarat, pentru NewsIn, directorul DSPM, Luminița Sălceanu.

Conform aceleiași agenții de știri, „«Plopii fără soț» din Iași au devenit celebri după ce poetul Mihai Eminescu a scris *Pe lîngă plopii*

fără soț, poezie unde predomină temele iubirii și suferinței”, am încheiat citatul.

SĂ PARTICIPAȚI LA CONCURS

Scriitorii cu vîrsta sub 35 de ani, cetățeni ai Uniunii Europene, care au publicat în țara de origine, după 31 ianuarie 2008, o operă în proză (roman sau culegere de povestiri), scrisă într-una din limbile oficiale ale UE și care nu a apărut sau nu se află în curs de traducere în Italia, sînt invitați să participe la prima ediție a premiului internațional literar „Insula Europea”.

Concursul este organizat de Asociația „Pro Loco” di Bastia Umbra, în colaborare cu Asociațiile „NUBE – Nuova Biblioteca Europea” și „Voci di Babele”. Juriul va fi format în principal din tineri specialiști ai universităților din Padova și Perugia, membri ai asociațiilor colaboratoare (doctori și cercetători la facultățile de limbi și literaturi străine).

» Înscrierea la concurs este gratuită, cu mențiunea că un autor se poate înscrie doar cu o singură operă.

» Opera (în trei exemplare) se va trimite pînă în data de 31 iulie 2009 la următoarea adresă: Premio letterario „Insula Europea”, c/o Carlo Pulsoni, Facoltà di Lettere, Piazza Morlacchi 11, 06123 Perugia, Italia.

» Numele cîștigătorului va fi anunțat la Perugia, pe 9 octombrie, în deschiderea manifestării „Lectura și scrisul între mai multe culturi: cărți și biblioteci din Uniunea Europeană”.

» Festivitatea de decernare a Premiului (în valoare de 1.000 euro) va avea loc pe 30 octombrie.

» Organizatorii italieni își propun ca, prin intermediul acestui premiu, să creeze o rețea de valori ale tinerei literaturi din Europa. Ulterior, în promovarea concursului și a cîștigătorilor săi se va implica și Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția.

» Pentru informații suplimentare, vă rugăm să consultați www.insulaeuropa.eu.

» Coordonator pentru România și persoană de contact: Dr. Raluca Lazarovici, tel: + 39 347 52 77 142, e-mail: ralucalazarovici@hotmail.com.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjunct: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumaru, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias. **Caricatură:** Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Bălan, R. Chiriuță,

Ciprian Nedelcu, Veronica D. Niculescu,

Elena Vlădăreanu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sârbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului și „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Taur

Tare ne-ar mai plăcea să fim Marii Îmbînzători, să domesticim toate lucrurile de care ne e frică, să ne împrietenim cu animalele sălbatice și cu gândacii de bucătărie, să rotunjim toate colțurile de la toate birourile din lume, să reparăm definitiv frânelor de la bicicletă și vulcanii, să descoperim leacuri pentru boli care încă nu s-au inventat, să avem întotdeauna la îndemână câte un spray paralizant, să netezim cu glaspa-pirul orice plăcă emoțională stricată.

Altfel nu pricep de ce se vînd la magazin felii de harbuș fără simburii în loc de harbuși întregi cu simburii, sau de ce nu mai există aproape nici un cowboy cu lasou și pălărie. Toate aceste gînduri au trecut de-a valma prin cele trei mii o sută de volume ale Enciclopediei după ce-a citit un articol cutremurător scris de Antonio Lorca, criticul tauromahic al cotidianului „El País”, pentru „Courrier International” (nr. 973, 25 iunie – 1 iulie 2009). Lorca explică de ce *feria* de la Sevilla și cea de la Madrid s-au transformat în triste spectacole la care lumea merge ca să savureze un trabuc bun mai degrabă decît o corridă „pură”. Se pare că, odată cu apariția legendarului toreador Juan Belmonte (care s-a sinucis în 1962 după ce medicul îl avertizase că, dacă nu renunță la ritmul nebun de viață, va muri; de altfel, celebra replică „Dacă nu pot să trăiesc ca un bărbat, mai bine să mor ca un ul” se pare că i-ar aparține), corridă a devenit o artă, un manierism care a dat uitării treptat luptele pe viață și pe moarte din arenele secolului al XIX-lea și ale începutului de secol XX. Noua „artă” a adus după ea și-un nou tip de taur, „o anomalie în sinul propriei sale specii”, spune Lorca. Crescătorii de tauri pentru corride au apelat la selecția genetică pentru a crea un mutant, un animal aparent fioros, însă cu totul docil: „un animal fără forță, denaturat, uneori atît de nobil și de blînd încît mori de plictiseală, care-ți inspiră, în loc de respect, doar milă. (...) Acest *torro* modern e un scandal care, în lipsa unei reacții din partea noastră, va însemna sfîrșitul corridei”. Preocupați cum sîntem de lucrurile mărețe, nu ne-a trecut prin minte că ar trebui să domesticim și furnicile. Entomologii citați de BBC au descoperit prima populație a cărei întindere (toate continentele, în afară de Antarctica) o egalează pe cea a oamenilor. Furnicile *Linepithema humile* (care se recunosc între ele chiar dacă provin de pe continente diferite) ar putea, dacă și-ar pune mintea, să ne și cucerească. Probabil însă că ne-a mai rămas prea puțină onoare pentru o asemenea confruntare, iar ele știu asta.

ISSN 1584-8272

9 771584 827000 235

Greu cu Transformers...

Încerc să scriu despre *Transformers: Răzbunarea celor învinși*, dar trag cu ochiul și cu urechea spre televizor. Au trecut nouă ore de cînd a murit Michael Jackson. Prezentatorii de la CNN, cot la cot cu fanii din toată lumea, se întrec în a spune că au crescut cu Michael Jackson și numesc piesele lor preferate.

Mi se pare ciudat că pînă și veteranul Wolf Blitzer, care are peste 60 de ani, spune că a crescut cu el. Mai devreme au arătat niște secvențe tragi-comice cu niște deținuți de undeva din Asia care dansau în careu ca Michael, iar niște fani americani se maimuțeau în direct cum fac microbistii români în fața microfونului. Tristețea lor – ieșiseră pe străzile din Los Angeles ca să deplîngă dispariția idolului – nu mai conta pe lingă faptul că îi vedea o lume întregă. Mai umane au fost reacțiile unor adolescenți din Londra, surprinși azi-noapte pe stradă de reporterul CNN. „Știți că a murit Michael Jackson?” Patru dintre ei rămîn mască. Al cincilea se lasă pe vine și începe instantaneu să plîngă. „Nu, pe bune. Chiar a murit? Hai, serios”, insistă unul dintre ei, sperînd probabil că CNN-ul organizează mai nou farse. E primul eveniment care a încetinit Internetul (!).

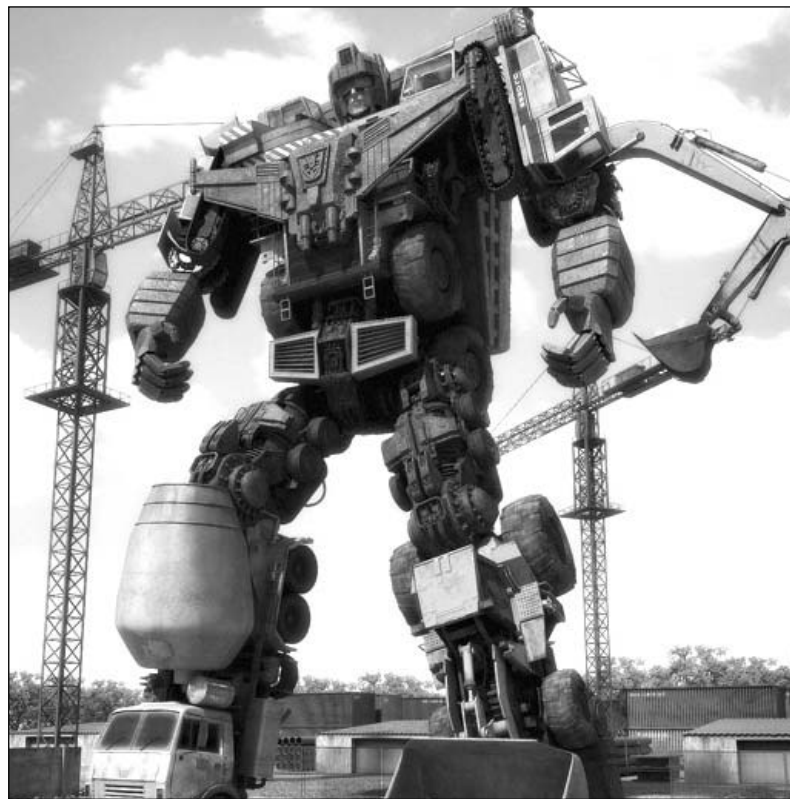
Mai contează dacă erai sau nu fan al lui Michael, dacă îți plăcuse la un moment dat sau niciodată ce cînta, dacă ai fost de partea sau împotriva lui la procesul de acum cîțiva ani? Michael Jackson făcea parte din universul nostru, dar părea să fi fost aici înaintea noastră și părea să rămînă chiar dacă s-ar fi retras din activitate sau ar fi venit sfîrșitul lumii. A fost primul megastar, „Megastarul”. Bîrfînd azi cu (Alex.) Leo (Șerban), el spunea, pe bună dreptate, „săraca Farah Fawcett, n-a avut nici măcar 24 de ore de celebritate”. Așa ea.

FILM

Iulia BLAGA

Sub nivelul primului film al seriei

Revenim la transformer-ii noștri. Ei sînt mai mulți ca în prima parte (46, față de 14 în filmul din 2007), mai gălăgioși și mai răi. Vor să distrugă soarele, implică Pămîntul, și va fi evident nevoie ca Sam (Shia LaBeouf) să fie deranjat de la primele cursuri de la facultate pentru a salva planeta. Realizat cu un buget de 200 de milioane de dolari, filmul e lung – 150 de minute – și te obosește ca și cum ai fi săpat la cartofi două ore și jumătate. Roboții se transformă de cele mai multe ori haotic, otova, luptele dintre decepționii și autobotoii susținuți de armata americană ocupă alandala ultima parte a unui film scris parcă pe fugă, cu lungimi nepermise ale unor momente neinteresante și cu dezvoltări insuficiente ale altora. Totul e prea mult și prea tare în noua întreprindere a lui Michael Bay. Există câteva scene reușite – în termeni de coregrafie a confruntărilor –, câteva amănunte care țin de artizanatul echipei care a muncit destul de mult, inclusiv la laborioasele efecte speciale, dar rezultatul e sub nivelul primului film al seriei. Inevitabil te întreb de ce a mai fost nevoie de un film care să arate ca un

Transformers: Răzbunarea celor învinși/Transformers: Revenge of the Fallen, de Michael Bay. Cu Shia LaBeouf, Megan Fox, John Turturro

joc video cînd noul joc video oricum va fi lansat în cinci variante? Răspunsul nu poate fi decît unul singur.

Munca-i un travaliu

Pe ecranele românești rulează și *Munca-i un travaliu/Labor Pains*, o comedie cu Lindsay Lohan. Mă rog, e mai mult un feel good movie pentru că nu are poante și oricum nu-ți vine să rizi de prea multe ori. Lohan interpretează rolul angajatei unei edituri care, ca să evite concedierea, minte pretinzînd că e gravidă. Nu e dată afară, e luată chiar în serios și îl inspiră pe fratele directorului să deschidă

o colecție de cărți pentru gravide. Pînă e prinsă cu minciuna (falsa graviditate începe să-i placă), eroina reușește să lanseze colecția și să înfiripe o anume afecțiune pentru timidul frate al șefului. Filmul e oarecare din toate punctele de vedere, iar meritul regiei pare să fie acela de a scoate o poveste coerentă, care pleacă din punctul A și ajunge în punctul B, decît o comedie haioasă, un studiu de caractere sau cel puțin un film care să te umple de poftă de viață.

Munca-i un travaliu/Labor Pains, de Lara Shapiro. Cu Lindsay Lohan, Luke Kirby, Cheryl Hines

Instrumente muzicale românești

Am o nemăsurată invidie pentru națiile ai căror indivizi par a se fi născut cu chitara în mînă. Mă refer la cei pentru care chitara înseamnă flamenco, de exemplu. Nu pot să nu compar cu ce înseamnă aceasta ca instrument tradițional pentru noi. Tehnica de cîntare ardelenească spune totul despre cîte parale face chitara în folclorul nostru: ținută cu stînga de gît, ca un par vertical, sprijinită pe șold și lovită cu dreapta ca și cum i-ai căra pumni în gură unuia căruia i-ai prins capul sub braț. Ce să mai zic de apreciere în folkul

zilelor noastre: scara blocului, cheful de la cort, trei acorduri și o mie de lacrimi, tristețea frunzelor căzînd toamna, amor ghebos și cîini urlînd la lună. Iar aștia-s „clasicii” chitarei românești, în paralel cu „progresiștii” care zbiară izbîndu-se de pereți, cu o chitară electrică legată de gît (nu că n-ar fi și la noi maeștri în materie de, eu vorbesc de curentul general, popular). Dacă mă gîndesc bine, noi avem instrumente tradiționale de fugă. Nu una de Bach, ci una de turci, tătari și alte hoarde cotropitoare. Să

luăm, spre exemplu, frunza. Cînd vin năvălitorii, nici nu trebuie să mai ai grija instrumentului. E mereu la îndemînă, acasă, la cîmp și la munte. Mai tai o frunză, mai cînti la alta și viața merge înainte. Fluierul? Îl ții la brîu, iar nu-i porți de grijă: fugi cu el, apoi te întorci acasă și fluierii a pagubă. Naiul, mai multe fluieri la un loc, la fel. Cu cimpoiul e-o țîră mai greu, dar, presupunînd că uiți să-l iei cu tine cînd te retragi în munți, nu-i mare pagubă. Mai sînt capre din burduful cărora să-ți faci unul. Timp liber să găsești. Un

instrument interesant – și chiar complex în felul lui – e țambalul, dacă n-ar rămîne pînă la urmă o tentativă eșuată de pian. Vre-un secol să fi luat o pauză năvălitorii, cred că se găsea un român mai mintos care să-i pună cutie de rezonanță, clape și pedale, în fine, să definitiveze proiectul. Și nu critic cînd spun cele de mai înainte, ci doar constat și înțeleg. Însă ceea ce nu prea se pupă cu teoria anterioară e buciul. Cum fugi tu cu buciul în spațiul cînd dau turcii? E un instrument absurd. Nuntă nu poți face cu el, nici măcar

o băută banală. Poate doar înmormîntare, deși eu unul m-aș scula din morți să mă buciume cineva la cap în timp ce popa mă conduce pe lumea cealaltă (plus că, să fiu popă, n-aș tolera așa ceva în timpul slujbei mele). Unii zic că nici nu era instrument muzical, ci unul folosit în comunicarea nonverbală peste deal-munte, care transmitea că vin – cine altcineva? – turcii. Așa ar mai avea o logică. Însă atunci tot mai tari rămîn indienii, care foloseau fum în același scop, fără să-și mai scuibe sufletul într-o coajă de buștean.

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU